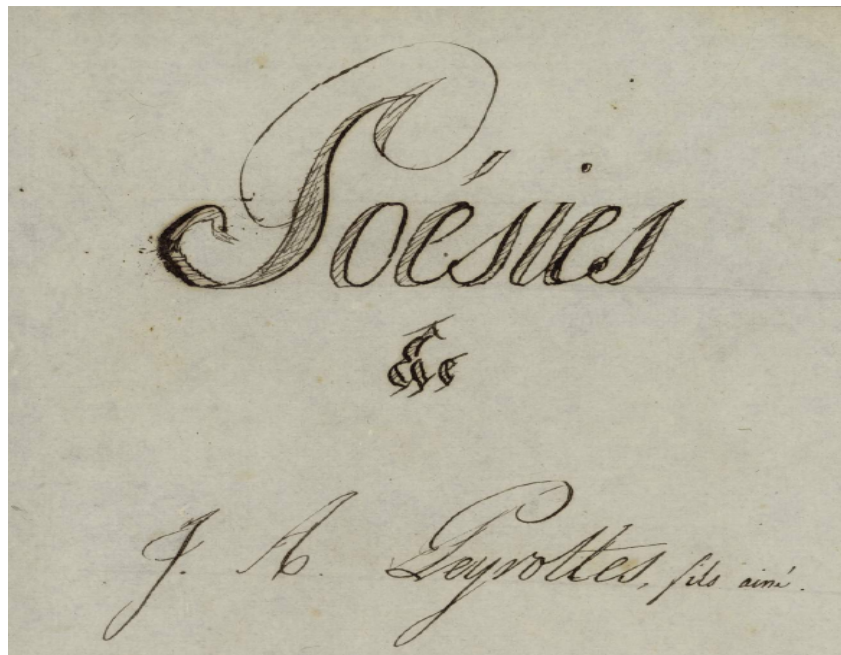

Annada universitària 2016-2017

JEAN-ANTOINE PEYROTTE POÈTA-POTIÈR D'ESCRITURA OCCITANA CLARMONT-D'ERAU (1813 - 1858)

Presentat per Léo Humbert

Jos la direccion de Joëlle Ginestet,
Mestre de Conferéncia en literatura occitana

Memòri presentat lo 19/06/2017

Jurada : Francés Pic, Joan-Francés Courouau, Joëlle Ginestet

INTRODUCCION.....	5
I. Presentacion de la vida del poèta e del contèxte istoric.....	7
1) Vida.....	7
a) Una enfància modèsta.....	7
b) Las primièiras òbras de Jean-Antoine Peyrottes.....	8
c) Primièira reconeissença publica e creacion d'un cercle literari.....	8
d) Un procès, tribuna per èsser mai conegut.....	9
e) Unas annadas complicadas al nivèl personal.....	10
2) Contèxte istoric e religiós al sègle XIX.....	11
a) Contèxte politic nacional.....	11
b) Brèva istòria de Clarмонт d'Erau.....	12
c) Contèxte religiós nacional.....	14
d) L'evolució de la practica religiosa.....	15
e) La religion e las mutacions socialas : un punt sul catolicisme social.....	16
f) La situacion religiosa e politica locala d'Erau e de Clarмонт d'Erau.....	17
3) Dimension linguistica e geografica.....	19
a) Entre montanha e lana, entre tres vilas.....	19
b) Un parlar lengadocian.....	20
c) Al nivèl fonetic.....	21
d) Elements gramaticals.....	22
f) Una lenga poetica.....	24
g) Conversion tardiva al renaissentisme occitan.....	25
II. Analisis de l'òbra.....	27
1) Sorgas.....	27
2) Dimension politica.....	27
a) Un terralhièr abans tot.....	28
b) Un discors politic romantic.....	30
c) De relacions ambe lo mitan literari de l'epòca.....	32
3) Dimension religiosa e morala.....	34
a) L'expression de l'umilitat.....	34
b) Poèmas religioses.....	35
c) Traduccions de la Bibla.....	37
2) Dimension culturala e identitària.....	40
a) De personatges tipes.....	40
b) Lo Canal del Miègjorn.....	41
c) Consciéncia de l'existéncia de la literatura occitana.....	43
III. Problematicas d'edicion.....	45
1) Grafia.....	45
2) Correspondéncia entre los manuscrits e los tèxtes imprimits.....	46
3) Causida dels tèxtes d'editar.....	47
CONCLUSION.....	49
Òbras imprimidas.....	51
Manuscrits.....	52
Obratges critics.....	53

Bibliografia sus Clarmont d'Erau.....	54
Bibliografia istorica e religiosa.....	55
Documents Audio.....	56
Autres.....	56
ANÈXA 1 : Estudi tematic dels poèmas de « Pouézias Patouèzas de Joan-Baptiste Peyrotte ».....	57
ANÈXA 2 : Estudi tematic dels poèmas de « Oeuvres Patoises de Joan-Baptiste Peyrottes ».....	59
ANÈXA 3 : Estudi de las edicions de las òbras de Jean-Baptiste Peyrottes.....	67

INTRODUCCION

Jean-Antoine Peyrottes (1813-1858) figura dins la *Nouvelle Histoire de la Littérature Occitane* (Lafont et Anatole, 1970, 551-553). La recèrca dins la rubrica dels poètas obrièrs del sègle XIX, perque m'interessavi a la literatura engatjada del sègle XIX per un dossier de licéncia, me donèt l'oportunitat d'aprigondir lo subjècte. Foguèri susprés de trobar tant de matèria d'estudiar.

L'aspècte politic de l'òbra de Peyrottes ambe una revendicacion prigondament populara, obrièra, artesanala, e aquò en lenga occitana merita l'atencion. Lo contèxte istoric es necessari per comprene la dimension de l'òbra, perqué es fòrça present dins los poèmas. Es un sègle que vei la naissença del romantisme en literatura e son espelison, mas es tanben lo sègle del romantisme politic, e Peyrottes, o anam veire, s'inscriu dins las doas dimensions.

Pauc a pauc, prenguèri consciéncia que i aviá d'autras dimensions d'estudiar dins aquela òbra d'èime popular, e entre totas, la dimension culturala, ambe las relacions de l'autor a la lenga e a la cultura occitanas que cambièron al fial de sa vida. Las correspondéncias que Peyrottes entretenguèt ambe diferents erudits me permetèron de veire qu'aviá agut de relacions ambe diferents mitans intellectuals, çò que confirmèt que de recèrcas sus aquel personatge èran de menar.

Aprèp aver elaborat la bibliografia de las edicions e dels manuscrits de Peyrotte [**cf. Bibliografia**] e al fial de l'estudi qu'ai començat de menar sus l'òme e son òbra, la dimension religiosa apareguèt alara coma un element de préner en compte. Que siaga per de poèmas directament religioses o per de poèmas politics que correspondan a çò que s'apelarà mai tard lo catolicisme social, ne soi vengut rapidament a constatar que agèt plan d'influéncia sus sa decision d'escriure.

A despart de totas los elements tematics e socio-lingüistics que venèm d'evocar, vegèri qu'amb Peyrottes podíai trabalhar sus un subjècte ont demoravan plan de recèrcas e d'analisi de menar. Efectivament, lo sol trabalh universitari d'una estudianta qu'ai trobat es estat realizat en 1984. Es un memòri d'istòria fach per Nathalie Pistre¹ que daissa de costat lo trabalh d'escritura d'aquel òme de Clarmont d'Erau. Per contra, un article de

1

Jean-Antoine Peyrottes, Poète-potier occitan (18 mars 1813 – 4 juillet 1858), Mémoire de maîtrise en histoire contemporaine, sous la direction du professeur R. Huard, Montpellier, Université Paul-Valéry, 1984.

Claire Torrells, cercaira a l'Universitat Paul Valéry de Montpelhièr², prepausa una apròcha sus l'òme e son òbra en prenent en compte lo contèxte de creacion dels poètas obrièrs. En consultant las edicions dels vèrs de Peyrottes, mon interès se transformèt alara en objectiu : lo de far una edicion critica de sos tèxtes. En aprigondissent, constatarèi que i aviá pas d'edicion de son òbra que siá satisfasenta a rapòrt als manuscrits existents. Cap d'edicion mòstra pas sa volontat d'estructurar sos escrits.

Ne venguèri aital a pensar a editar un poèta que unes de sos poèmas solament pareguèron dos còps, un còp en 1840 alara que èra encara en vida e un autre còp en 1897, d'un biais que me semblèt un pauc aleatòri. Preveire una edicion m'a permés d'estudiar un poèta obrièr romantic occitan, abans lo periòde del Felibritge, mas qu'aviá ja una consciéncia lingüistica e de preocupacions plan actualas. Me pausèri aital la question de cossí rendre la lectura d'aqueles vèrses disponibla per un public de uèi.

La futura edicion critica menada scientificament deu poder permetre de religar los diferents aspèctes de l'òbra de Peyrottes : politics, religioses, geografics, linguistics, estilistics e istorics. Velharai tanben a metre en evidéncia l'organizacion dels recuèlhs volguda per l'autor e a publicar de tèxtes que son pas jamai estats editats. Cal dire que son mai de 420 poèmas presentas dins los diferents manuscrits.

Anam doncas organizar aquela presentacion segon tres axes. Lo primièr es la presentacion de la vida de l'autor amb una allusion als contèxtes istoric, religiós, geografic e lingüistic, çò que permetrà de plan situar l'autor e son òbra dins un contèxte espacio-temporal. Lo segond correspondrà a un analisi mai que mai tematica de son òbra per mostrar sa diversitat amb sas dimensions culturalas, politics e religiosas, mas tanben sa coeréncia, notadament gràcia a un engatjament de longa present al fial de sa vida. La tresena part serà consagrada a la preposicion del futur projècte d'una edicion critica, ambe de preposicions sus las questions de grafia, de causidas de tèxtes e la mesa en question de la correspondéncia entre totes los elements que podèm aver de l'òbra.

² « *La revendication identitaire de J.A.Peyrottes, poète-potier de Clermont-l'Hérault* », in *Revue des Langues Romanes*, tome XC. n°2, L'identité occitane ?, 1986. 188-205.

I. Presentacion de la vida del poèta e del contèxte istoric

1) Vida

a) Una enfància modèsta

Jean-Antoine Peyrottes es nascut lo 13 de mars de 1813 e es lo primièr enfant d'una familha de terralhièrs, relativament rics. Sos aujòls èran terralhièrs de paire en filh, e notam doncas ja que s'agís aquí d'un personatge qu'es vertadièrament un artisan. Es pas un borgés que se botariá a escriure suls artisans, çò que constituís una diferéncia plan importanta se òm compara son estatut social amb d'autres poètas obrièrs del sègle XIX coma per exemple lo francés Béranger nascut d'una familha nòbla. Peyrottes frequentèt l'escòla primària de Clarmont d'Erau, çò qu'es pas fòrça corrent per las familhas del campèstre a l'epòca e que marca una bona instruccion per rapòrt a maites dròlles. Quand agèt nòu ans, quitèt l'escòla per aprene lo mestier de terralhièr ambe son paire dins son talhièr. Çaquela, gardèt l'enveja e lo gost pels estudis e quitèt pas de legir fòrça tota sa vida per aprene de causas en autodidacta, quitament s'anam veire dins son tèxte que sa posicion per rapòrt a l'escritura èra pro curiosa vist que se considerava abans tot coma un terralhièr. Nathalie Pistre qualifica la cultura de Peyrottes d'eteroclita e de mal estructurada. Se pòt comprene perque podiá segurament pas legir aital coma qualqu'un qu'auriá perseguit sos estudis. De segur, podiá benlèu pas aver accés a totas las òbras qu'auriá volgut. A la debuta del sègle XIX, l'accés a la cultura, a las bibliotècas, als musèus, èra principalament reservat a las familhas borgesas e ricas de las vilas. Dins lo campèstre, i aviá pauc de bibliotècas e tant val dire pas de musèus, e tanben la sola solucion per s'educar èran las bibliotècas privadas, per l'intermediari de coneissenças mai o mens borgesas o religiosas e, dins un cas coma l'autre, eruditas. Se pòt far l'ipotèsi que deviá legir abans tot çò que podiá trobar puslèu que d'òbras causidas. Se compren efectivament que se poguèt pas concretament fargar una reflexion e una formacion culturala estructurada. Pr'aquò pensi qu'es important de soslinhar que quitament s'aviá benlèu pas la cultura d'un erudit de la granda borjesia o de la noblesa, aviá mai de cultura que la majoritat dels abitants de Clarmont d'Erau e aquò joguèt segurament un ròtle dins sa relacion ambe l'escritura e amb son atrasença per unes tèmas.

b) Las primièiras òbras de Jean-Antoine Peyrottes

Las primièras òbras poeticas de Peyrottes semblan remontan a 1836, sabèm pas se n'escriguèt e publiquèt abans e las recèrcas dins lo manuscrits, mai que mai conservats al CIRDÒc de Besièrs (**cf. Bibliografia**) permeton pas de remontan mai luènh.

1837, l'annada seguenta, es una annada importanta per l'autor. Al nivèl de son òbra, es aquesta annada que publiquèt las pèças titoladas "A moun ami M^{xxx}", "Lous Macarèls", "A Mr l'Abbé Bosc" e "Lou Toumbéou dé moun payré". Aquela darrièra òbra fa referéncia a la mòrt de son paire en agost 1837. Es tanben l'annada de son primièr maridatge, lo 3 d'octobre, ambe la filha d'un proprietari de Clarmont, Marie Causse.

Se constata que es alara que comença tanben d'exprimir sas idèias politicas, amb "A moun ami M^{xxx}" que es una satira, e tanben la publicacion en junh de "Toast à V. Hennequin, pourtat aou banquet phalanstérien de Mounpelié del 27 juin 1837". Amb aquel tèxte e sa participacion reala a n'aqueste banquet, se vei que se plaça clarament del constat forierista. Explicarem dins la partida istorica de mon trabalh en qué consistisson lo forierisme e lo falanterisme.

c) Primièira reconeissença publica e creacion d'un cercle literari

En 1838, avèm la pròva que comença ja d'èsser un poèta reconegut dins la region perque obten una mencion especiala al concors de la Societat Arqueologica de Besièrs per son "Apouthéoso de P.P. Riquet". Dins aquel poèma, se bota dins la posicion originala d'un poèta que se desencusa de far lo laus de Riquèt en occitan. La jurada del concors recebèt aquela annada doas òbras en occitan, e decidiguèt d'acordar un Prèmi Especial a l'una, e una mencion onorable a la pèça rimada de Peyrottes. Dins lo recuèlh que ramosa totes los tèxtes del concors, es presentat aital :

La seconde pièce de vers patois, sortie de la plume de M. Peyrottes, potier à Clermont-l'Hérault, a mérité une mention honorable. Les vers où l'auteur s'excuse d'avoir célébré Pierre-Paul Riquet en langue patoise sont très ingénieux, et peuvent être cités comme exemple du génie particulier de cette langue. (Pavie : 1838, 20)

En 1838-1839, se creà lo "Grenier poétique de Clermont-l'Hérault" que recampa de poètas artisans e obrièrs dels alentorns. Fa partida de çò que s'apelava las societats poeticas obrièras, es a dire de grops de poètas, obrièrs o artisans, o al mens de sensibilitat obrièra o artesanala, que se regropavan per partejar lors esriches e escambiar sus lor vision de l'escritura poètica. Una altra societat d'aquel genre se creèt per exemple en 1845 a Marselha ("l'Athenée ouvrier").

d) Un procès, tribuna per èsser mai conegut

En 1840, sa biografia mençona que lo poèta fa 15 jorns de preson per una insulta adreçada a un magistrat dins l'encastre d'una afar de plagiat. Lo jutjament es considerat per Peyrottes coma per mantun erudits de la region coma particularament dur, e aquò se pòt benlèu explicar perque son expression èra essencialament en lenga occitana. Al nivèl politic, podèm notar que dempuèi la Revolucion, lo francés s'es impausat coma lenga d'Estat, e dins lo meteis temps coma privilegiada per las elèits.

Le projet républicain est incompatible avec l'ordre diglossique qui s'est mis en place dans l'Ancien Régime. Ce projet d'unité républicaine se construit autour d'un projet d'unification linguistique, ce qui implique la réduction du plurilinguisme. La Révolution développe l'idée que tout bon patriote doit parler français car cette langue est le véhicule de la liberté et des valeurs républicaines. (Lieutard : 2005, 5)

Lo procès e son empresonament pendent quinze jorns an per efiech de far conéisser lo poèta al nivèl nacional, e el, s'atira de sostens fòrça importants. Sos poèmas son rapidament publicats dins lo jornal republican *L'indépendent* duscas a la fin de sa parucion. L'erudit, òme politic e medievista del sègle XIX Achille Jubinal escriguèt quitament un article dins la revista *La France Littéraire* en 1840 per parlar de Peyrottes e particularament del procès. Aquei article es estat reeditat e mes en linha pel CIRDÒc recentament (<http://www.occitanica.eu/omeka/items/show/535>).

L'origina del procès, coma Benjamin Assié o resumís dins l'introduccion, es una disputa intèrna a la societat literària, seguida per una mena de panflet escrit per Peyrottes contra lo jutge de patz del canton : *Los Orcholèts* (Peyrottes, 1835). Nos cal aquí evocar un problèma de datas. Efectivament, lo procès se tenguèt lo 24 de decembre de 1839 (Peyrottes foguèt condemnat a una emenda e a 15 jorns de preson), mas lo tèxte *Lous Orchòlets* data de 1835, segon la data marcada sul tèxte imprimit. Malurosament m'es pas estat possible de trobar lo manuscrit d'aquesta òbra. Per consequent, la data d'escritura del poèma se pòt pas donar d'un biais precís, mas podèm rasonablament dire que i a agut mantun meses que se son passats entre la publicacion del tèxte e lo procès ont foguèt condemnat, çò que s'explica pel fach qu'es estat portat a la Cors de las Assisas e que i a de sostas de respectar entre las diferentas etapas judiciàrias.

Oui, bous-même d'accord ambé la calomnie,
Avès vougut terni l'esclat dé mon génia ;
Car, avès embégut coumma un homme laougè
Qu'avio pillat mous vers à moussu Bérangè.

Aquella affrontariè m'o fach fossa dé péna.
Ah ! Per fairé dé vers sioï bé toujours dé véna,
E dé pilla quaouqu'un, ma fouè, n'ay pas bésoun,
Ay bé prou dé sujets sans sourti dé Clarmoun.
(Peyrottes 1837, « Lous Orchelets », 3)

e) Unas annadas complicadas al nivèl personal

Dins las annadas 1840, al nivèl conjugal, lo poèta entreten de relacions complicadas, e aparentament violentas, ambe sa femna. En 1845, lo coble pèrd un enfant a la naissença e un an aprèp es sa femna que morís, aparentament de malautiá, mas aquel detalh demòra de verificar. Son pr'aquò d'eveniments tragics qu'impactan fòrça sa vida personala e sa produccion poetica. O vesèm per exemple dins *Adious a la pouésia*, quitament s'es pas un adieu vertadièr perque contunha d'escriure e de publicar aprèp la parucion d'aquel poèma, ont comprenèm las dificultats que perturban son vam d'escriure. Dins lo fragment seguent, rapòrta notadament lo prepaus de sa femna que s'adreïça a el en utilisant son escais nom : Toèna. Peyrottes escriguèt parelhament un poèma a la mòrt de son filh : « Cant d'un Pèra sus lou bès dé soun Éfan ».

Sé quitté moun ostal per roudà sus la plaça
É néga moun émboul,
Énténdé altour dé yéou cridà, d'una vouès bassa :
« TOUËNA, t'én mânqua un boul. »

Comma ay paou dé soucis ! - Un jour, s'ay dé familha,
Qual mé la nourriro ?
Dins tout lou vésinat ma fémna s'égouzilla,
Én diguén : patiro !
(Peyrottes 1898, « Adious a la pouésia », 139.)

En 1843, Peyrottes publica una òbra en francés, considerada coma una de sas òbras màger, "La Marseillaise des travailleurs". I exprimís d'idèias revolucionàrias, pro desvelopadas, çò qu'es rar en çò dels poètas obrièrs qu'exprimisson en general d'idèias pas tan desvelopadas e recercadas. Comença alara una correspondéncia ambe M. Moquin-Tendon, naturalista reconegut al nivèl nacional e erudit apassionat per la literatura occitana. Podèm aici citar una de sas òbras que mòstra un interès par la cultura occitana : *Ancien patois de la France, un monitoire de 1546, réimprimé en 1846...*. Dins son memòri de master, l'istoriana Nathalie Pistre (cf. **Bibliografia**) ditz que la relacion epistolara entre los dos òmes comencèt probablament en 1843 e que s'acabèt –o al mens es la darrièra letra qu'avèm-, amb una letra datada del 18 de mai de 1845.

En 1848, es la revolucion, un vent d'optimisme bufa sus la França e sus Peyrottes a quitament dins l'idèa de se presentar a la deputacion nacionala abans d'i renonciar.

Dins las annadas 1852 e 1853, que seguisson la debuta del Segond Empèri, Peyrottes se fa un pauc doblidar sul plan politic e se rapròcha del Felibrige que se vòl apolitic. Peyrottes se permet malgrat tot qualques allusions a la condicion dels deportats politics. Tot en entreteguent una vertadièra passion per l'occitan e sos diferents dialèctes. En 1852, escriu lo poèma "La Rénayssença pouética del Miéjour", ne parlarem mai dins la partida d'analisi de sas òbras. Per çò que concernís sa vida privada, vòl fondar una novèla familha.

2) Contèxte istoric e religiós al sègle XIX

a) Contèxte politic nacional

En mai de l'originalitat del punt de vista obrièr de Peyrottes, es interessant d'estudiar son òbra e sa vida perque traversèt 4 periòdes politics plan desparièrs. Coma lo sègle XIX en França es un periòde d'instabilitat relativa e a causa de l'engatjament de Peyrottes, es necessari de rapidament evocar los diferents regimes e lor caracteristicas principalas.

La Restauracion (1814 – 1830)

Es un periòde qu'afècta pas vertadièrament l'escritura de Peyrottes mas probablament son enfància, e de tot biais es un substrat als eveniments politics que seguisson.

Es lo periòde dels començaments de la revolucion industriala amb la restauracion que se caracteriza per un ensag de monarquia constitucionala aprèp la casuda del Ier Empèri e abans la revolucion de las Tres Gloriosas de 1830. Se vei lo retorn de la dinastia dels Borbons sul tròne de França (Loís XVIII, Carles X).

La Monarquia de Julhèt (1830 – 1848)

Après la Revolucion de las Tres Gloriosas, un novèl regime monarquic se met en plaça, dominat aqueste còp pel cosin de Carles X. I aurà pas qu'un sol rei pendent aquel

període : Loís-Felip Ier. Lo regime se vòl mai pròche de la borgesiá, amb un poder mens abusiú e de privilègis un pauc mens marcats. Es tanben jos la Monarquia de Julhet que lo parlamentarisme foguèt introdusit dins lo sistèma monarquic en França, coma èra ja lo cas dempuèi 1659 en Anglatèrra. Lo període foguèt çaquela marcat per una instabilitat politica importanta e d'episòdis de revòltas popularas. La premsa tòca de mai en mai de lectors quitament se lo poder garda un uèlh sus çò que s'estampa.

Lo regime s'acabèt amb la revolucion de 1848 e l'abdicacion de Loís-Felip, que refusèt de tirar sus los revolucionaris, amassats a París per los republicans e los liberals.

La II Republica (1848 – 1852)

La segonda Republica vei l'aparicion de corrents d'esquèrra revolucionària, mai radicals encara que la Montanha, lo partit d'esquèrra, çò que constituís una evolucion importanta dins lo païsatge politic francés, subretot pels proletaris que se veson d'un cèrt biais representats per aquelas tendéncias politicas radicalas. En 1848, s'establís lo sufragi universal masculin e Loís Napoleon Bonaparta, nebot de Napoleon Ier es elegit en decembre.

S'acaba per lo còp d'Estat de Loís Napoleon Bonaparta, que se farà proclamar emperador en decembre 1852 jol títol de Napoleon III.

Lo Second Empèri (1852 – 1870)

Aquel període començarà per un període autoritari, e es principalament aquel temps que va conéisser Peyrottes vist que morís en 1858. Los jornals o fuèlhas se comptan alara per centenats e los negociants utilizan de mai en mai aquel biais de tocar la poblacion. I a lo principi dels avertiments amb la menaça d'una supression que remplaça la censura, mas sembla mai o mens eficaça.

Es tanben jos aquel regime politic que va nàisser lo Felibrige en 1854.

b) Brèva istòria de Clarmont d'Erau

Avèm pas tròp d'informacions sus l'istòria de Clarmont d'Erau, i a calques obratges, citats en bibliografia, mas la màger par s'arrèstan a la debuta o a la fin de la Revolucion. Anam donar un resumit de las originas de la vila ont Peyrottes, amb calques elements a partir de la Revolucion. Per far una edicion critica caldrà recuperar mai de precisions, mas coma l'objectiu d'aquel primièr trabalh es puslèu estat de se concentrar sus las tematicas

de l'autor d'un punt de vista literari, demorarem a un nivèl pro general.

Dins sa monografia sus l'istòria de Clarmont-d'Erau, l'abat Durand (**cf. bibliografia**) explica lo passat de la vila dempuèi las originas fins al sègle XIX. Quitament s'es plan segur una font que cal préner ambe distància e analisar d'un biais critic, nos permet d'aver una idèia mai precisa de l'istòria d'una vila qu'es pas forçadament coneguda del grand public. Tot primièr es important de notar que Clarmont-d'Erau foguèt pas totjorn lo nom balhat a la comuna, vist que s'apelèt d'en primièr jos la dominacion romana, *Castrum Clarmontis*. Aquela nominacion joslinha sa qualitat de plaça fòrta e sa posicion sus una nautor (*clar* designa lo clar o lo famós, e *montis* l'elevacion de terren, la pichona montanha). Es doncas una vila anciana, ambe mai de 16 sègles d'existéncia. Coma fòrça vilas del sud de França, es passada jos la dominacion dels Gòts, dels Francs, tornamai jos dominacion dels Gòts puèi jos dominacion dels sarrasins. Coma anam pas far l'istòria complèta de la vila, anam passar directament a de temps mai pròches de nòstre autor. Segon l'abat Durand, lo second nom de Clarmont, Clarmont-Lodèva, vendriá de doas filhas benesidas pel primièr avesque de Lodèva, Sant Flor, que decidiguèron de se far una retirada sul territòri de Clarmont.

Ara qu'avèm evocat las originas, nos anam concentrar mai sus la Revolucion abans d'abordar lo sègle que nos interèssa. Totjorn segon Durand, i aviá plan de reialistas a Clarmont e aquò provoquèt d'incidents d'importància al moment de la Revolucion. Se pòt per exemple citar la mòrt d'un comissari de polícia qu'ensagèt de s'interpausar entre un grop de reialistas e un autre de republicans. Sembla que lo periòde conflictual de la Revolucion daissèt de traças dins l'esperit dels abitants, e crosam efectivament lo tèma de la Revolucion dins l'òbra de Peyrottes.

Pel sègle XIX, avèm pauc d'informacions. En 1837, Clarmont-d'Erau contava 6500 estajants segon l'abat Durand (Durand, 1837, introduccion). Ja èra una vila amb las institucions necessàrias : un tribunal de comèrci, un jutge de patz e tanben d'institucions religiosas ambe un establiment religiós d'educacion femenina. Sabèm que de proto-industrias textiles s'installèron a Clarmont, tre la debuta del sègle XIX, e que se desvelopèron pauc a pauc, coma dins maites endreits d'Erau.

Un punt demanda d'èsser esclarat : lo contèxte religiós nacional, puèi local, per plan poder comprèner les diferentas dimension de l'òbra del poèta-terralhièr catolic e social qu'èra Peyrottes.

c) Contèxte religiós nacional

La Revolucion francesa introdusís una rompedura importanta dins las practicas politicas e religiosas en França e aqueles cambiaments auràn de consequéncias e condicionaràn lors evolucions respectivas pendent tot lo sègle XIX. Lo ligam estrech entre la reialtat e la Glèisa pendent l'ancian regime, es fonamentalament mes a mal. Lo poder revolucionari manifèsta tot primièr la volontat de controlar la fe e la glèisa de França per l'intermediari de la Constitucion Civila del Clergat de 1790 denunciada pel papa. Manifèsta tanben una volontat de dissociacion entre la Glèisa e l'Estat, coma o rapèla la lei de separacion de la glèisa e de l'Estat de 1795. Lo periòde revolucionari marca egalament un cambiament a causa de la campanha de descrestianizacion que l'acompanha e que se fa de còps violenta, per exemple dins l'annada 1793. Cal doncas gardar a l'esperit que lo revolum revolucionari es un element que permet de comprene los partiments politics e religioses que animan l'integralitat del sègle XIX. L'oposicion entre los reialistas conservadors estacats a la religiositat e al poder de la Glèisa e los liberals republicans que vòlon una secularizacion de l'Estat e de la societat.

Aprèp la situacion religiosa perturbada de la revolucion, lo concordat de 1801 regulariza, ambe l'acòrd parcial del papa, una novèla situacion ont l'Estat afortís son autoritat sus la Glèisa. Aquel tèxte, que la lei de 1905 dissolverà, sos « articles organics »³ demòran un element de discòrda entre los conservadors e los liberals del començament a la fin del sègle. Se a la debuta del primièr empèri, Napoleon Ier pensa a una mena de novèla aliança entre trône e la Glèisa coma o atèsta son sacre consacrat per Pie VII, aquesta aliança es compromesa per las empresas militaras de l'emperaire en Itàlia e l'ocupacion dels Estats pontificals que mena a l'empresonament del quite papa.

La Restauracion es per contra un novèl periòde d'aliança del poder reial e de la Glèisa. Es lo cas pendent lo reinatge de Loís XVIII que fa de la religion catolica una religion d'Estat, tot en servant la libertat del culte dins lo reialme. Lo reinatge de son fraire Carles X (1824 – 1830), accentua encara l'aliança, tòrna instaurar la tradicion del sacre e vei la reintroduccion de las representacions del Crist dins los luòcs publics coma los tribunals, los ostals de las comunas o las escòlas. La Revolucion de Julhet en 1830 mena Loís Felip al poder, e amb el los opausants, mai liberals, a la Restauracion e a Carles X.

³ Una seria d'articles aponduts per Napoleon aprèp l'acòrd ambe lo papa e que càmbian l'importància del poder de l'Estat.

Coma se produsís un procèssus de secularizacion que met pas en causa lo concordat, lo principi d'una religion d'Estat desapareis.

Aprèp la revolucion de 1848, lo regim daissa la plaça a la II^{nda} Republica, marcada per l'afrontament entre los conservators e los republicans e l'entorn d'una novèla separacion politicoreligiosa : la question de l'unificacion italiana. Si se fasiá, daissariá la plaça a d'Estats pontificals bravament redusits. La desfacha dels republicans a las eleccions de 1848 daissa la plaça als partisans de l'òrdre moral. La question religiosa demòra doncas primièra, e la societat es plan luènh d'èsser secularizada. La lei Falloux de 1850 legaliza l'ensenhament de las congregacions religiosas, que concurréncia lo de las escòlas laïcas.

Avèm doncas vist qu'al nivèl de las relacions entre lo politic e lo religiós, lo sègle XIX es de longa un sègle de tensions, e que podèm pas parlar d'una vertadièra secularizacion de la societat.

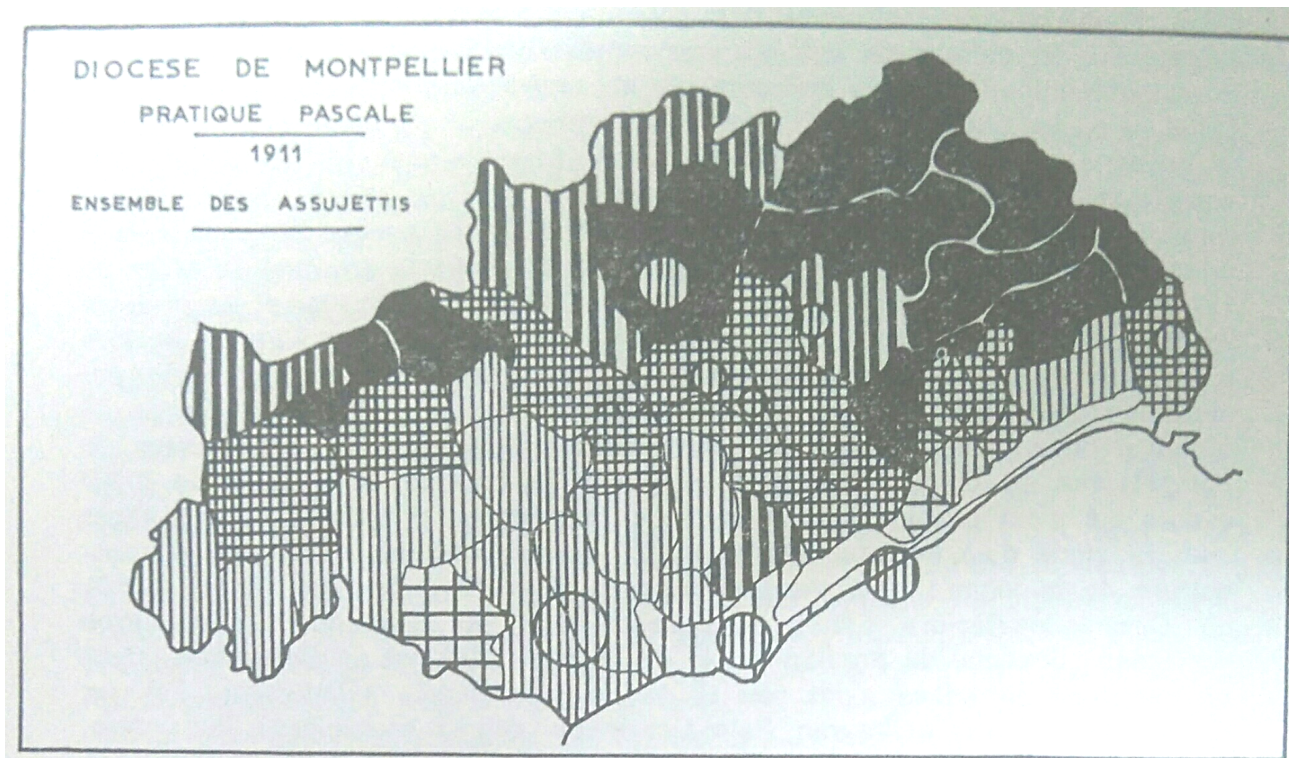
d) L'evolucion de la practica religiosa

Al fial del sègle XIX, la França se dessepara al nivèl religiós entre dos moviments opausats en tèrmes de practicas religiosas. Dins calques zònas geograficas la practica religiosa aviá ja començat a s'aflaquir abans la Revolucion Francesa, mas lo fenomèn s'amplifica amb de consequéncias sus la societat. I a l'encòp de zònas ont lo pascalisme progrèssa e pòt aténher gaireben 10% de la poblacion (es lo cas per exemple dins lo Bacin Parisenc e en Champanha), e i a de zònas ont, al contrari, lo traumatisme de la Revolucion favoriza un revèlh de religiositat, en çò dels catolics mas tanben dins las autres religions (judaïsme e protestantisme). Es lo cas per exemple dins l'Èst e l'Oèst de la França, o encara dins lo Massís Central, e aquel revèlh provòca de còps un renovèlament de las missions religiosas e una emulacion de las idèias contra revolucionàrias. L'expansion d'un culte dels Sants⁴, del culte marial e lo renovèlament de l'arquitectura religiosa son d'indicators d'aquel revèlh.

Per tornar a de consideracion mai localas, podèm dire que los diocèsis del Miègjorn

4 Se pòt legir sus aquel subjècte l'obratge que ramosa los actes de collòqui de Galhac de 2005 (referéncia precisa en bibliografia)

de França se tròban dins una posicion intermediària. La fractura entre la practica religiosa e l'absència de practica es mai marcada entre òmes e femnas : las femnas son las mai practicantas (Cholvy 1968, p202, carta 1 e 2). Las opinions presentan de variantes importantes, e de còps, d'un vilatge a l'autre. D'un biais global, se constata un afogament religiós dins calques vilas e la proporcion de las personas que an una practica pascale demòra superiora a la del Bacin Parisenc, mas demòra mendre que dins las regions de l'Oèst.

Cholvy 1968, p202, carta 1

e) La religion e las mutacions socialas : un punt sul catolicisme social

Far un punt sus aqueles concèptes del religiós, del politic e del social es necessari perque Peyrottes s'inscriu dins aquela novèla vision de la societat, de la politica e de la fe.

Lo començament de la revolucion industrial es generalament situat al mièg del sègle XIX. La data de 1848 correspondent als soslèvements de junh mòstra plan, de fait, la debuta d'una novèla consciéncia de classa de la part dels obrièrs. Aquele classa es encara plan imprecisa e se nòta, ja abans 1848, l'aparicion d'una forma de proto-industrializacion, en particulier a causa de la preséncia de qualques manufacturas ja ancianas al sègle XIX. Quitament se lo fenomèn coneis de diferéncias al nivèl geografic, la

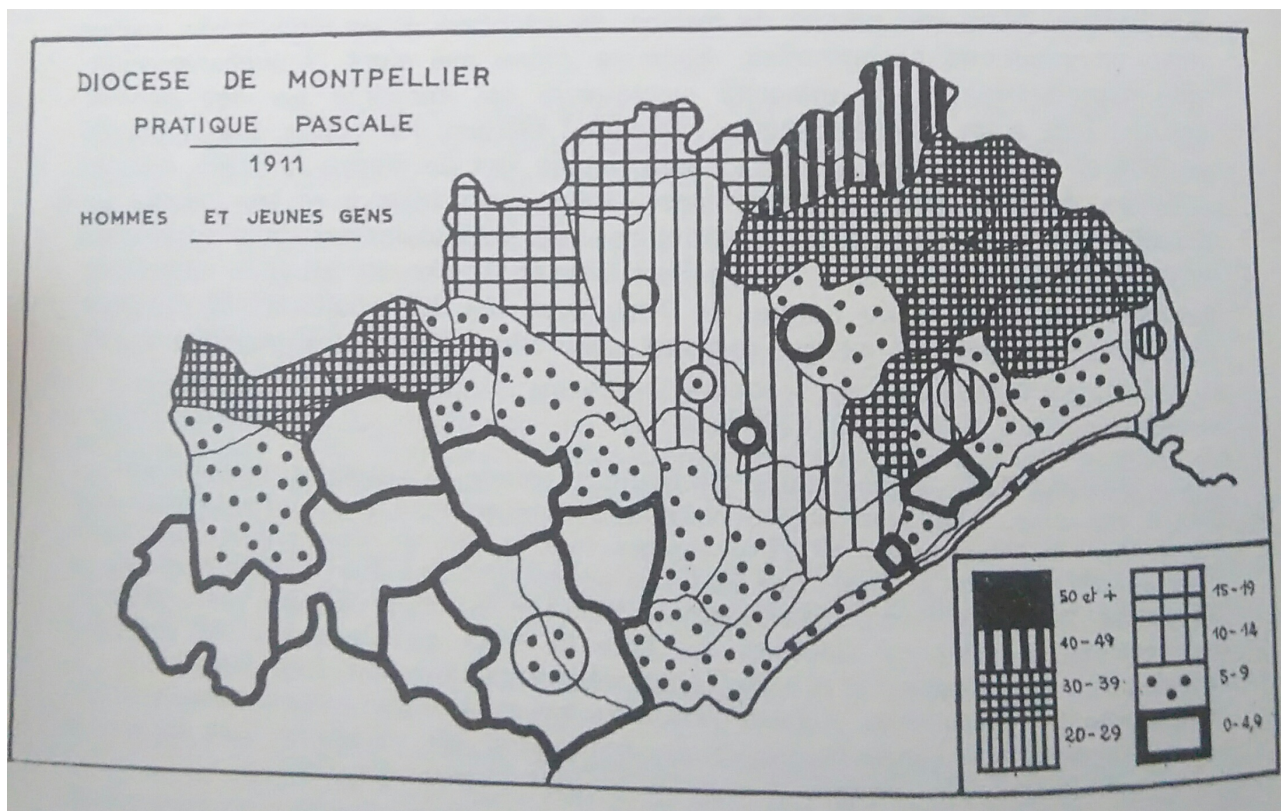
descrestianizacion d'unes espacis e l'industrializacion pòdon èsser mesas en relacion. Es pasmens çò que la Glèisa catolica fa coma analisa davant aquela mutacion de la societat. Gràcia a l'estrategia de reconquista religiosa que la Glèisa met en plaça dins las annadas 1870 amb calques catolics coma Albert de Mun, se desvelopa un moviment de catolicisme social qu'ensaja de s'adaptar a n'aquel novèl fenomèn social e que pren plan sovent en compte las revendicacions socialas dels obrièrs. La penibilitat del trabalh dels obrièrs es per exemple un element de lor prèsa de consciéncia. Se aquel moviment pren vertadièrament sa volada pendent la III^{ena} Republica, d'unes predecessors coma Frederic Ozanam sostenon ja aquesta via tre las annadas 1840. Peyrottes se pòt inscriure dins aquel moviment que precedís vertadièrament l'expansion del catolicisme social. Seria interessant de veire en qué avia pogut aver una influéncia suls desenvolopaires posteriors d'aquel concèpte, entendut qu'el èra conegut dins la França tota dins las annadas 1840, coma o atèsta sa correspondéncia.

f) La situacion religiosa e politica locala d'Erau e de Clarmont d'Erau

Sul punt de vista de las practicas religiosas, podèm desseparar tres grans ensembles dins lo departament d'Erau que correspond mai o mens al diocèsi de Montpelhièr. Al sègle XIX, Montpelhièr e sos alentorns representan la part del departament la mens practicanta alara que la region de Besièrs, la litorala orientala e lo Minervés se presentan coma de zònas mai descrestianizadas. Enfin, lo Lodevès e la valada de l'Erau, ont trobam Clarmont, representan una posicion intermediària entre los dos ensembles precedents, tanplan del punt de vista geografic coma de las practicas religiosas.

Encontram dins aquesta zòna, d'un biais localizat, un ligam fòrt entre çò religiós e çò politic. Aital, se l'oposicion republicana e liberala se manifestà pendent la monarquia de Julhèt, es particularament dins lo Lodevès, a Paulhan, Aspiran, Nebian e mai dins lo pichon centre textil de Clarmont d'Erau, que aquò se sentís lo mai. Es dins la val d'Erau qu'encontram las opinions las mai progressistas, e es solament sus la comuna de Clarmont d'Erau qu'encontram una majoritat republicana entre 1834 e 1848. La carta de las eleccions complementàrias de 1848 se pòt plan religar ambe la carta de las practicas religiosas dels òmes e dels joves òmes establida en 1911 per Gerard Chovly (Chlovly 1968, p 202, carta 2). Òm remarca que los electors an la possibilitat de causir entre lo republican moderat Laissac e l'abat legitimista Genoude, alara que lo montpelhierenc

dona la majoritat a l'abat Genoude mentre que lo besierenc, lo lodevès e los abitants de las valadas del Jaur e de l'Erau vòtan per la màger part pel candidat republican, fin finala ganhant de l'eleccion.

Chlovly 1968, p 202, carta 2

Ça que la, dins Erau, los republicans coma los socialistas apareisson pas coma d'enemics de la Glèisa. Se vei per exemple ambe la raretat de las manifestacions anticlericalas dins lo departament. En 1911, lo curat de Latas fa lo testimòni seguent :

Il faut mieux se proclamer bien haut socialiste, mais pas essentiellement antireligieux. Au contraire, je connais de fervents socialistes qui viennent à la messe. Ils ne sont pas sectaires. (Chovly 1968, conclusion)

Per çò qu'es del protestantisme, Clarmont es pas brica concernida perque i a quasiment pas d'abitants protestants. Ça que la, la proximitat de Montpelhièr, ont lo protestantisme es mai significatiu, jòga sus l'afortiment de la religion catolica per un procèssus de reaccion. Mas al nivèl de l'estudi de Clarmont, es pas tròp pertinent de préner aquel fenomèn en compte.

Se vei doncas plan que del punt de vist politic, coma del punt de vist religiós, Erau apareis coma un departament contrastat al sègle XIX. Per çò de la val d'Erau, se i a plan

una activitat textila e doncas proto-industrialia o quitament industrialia, e se los republicans son majoritaris, empacha pas que la val demòre cresenta e practicanta. Plan segur, aquesta practica demòra mai moderada que dins la region de Montpelhièr ; mas al sègle XIX se pòt pas associar al recul religiós present dins calques zònas geograficas.

3) Dimension linguistica e geografica

Dins aquesta partida, s'agirà de presentar l'espandi geografic ont Peyrottes a viscut e de lo religar ambe sa lenga e ambe sa poesia.

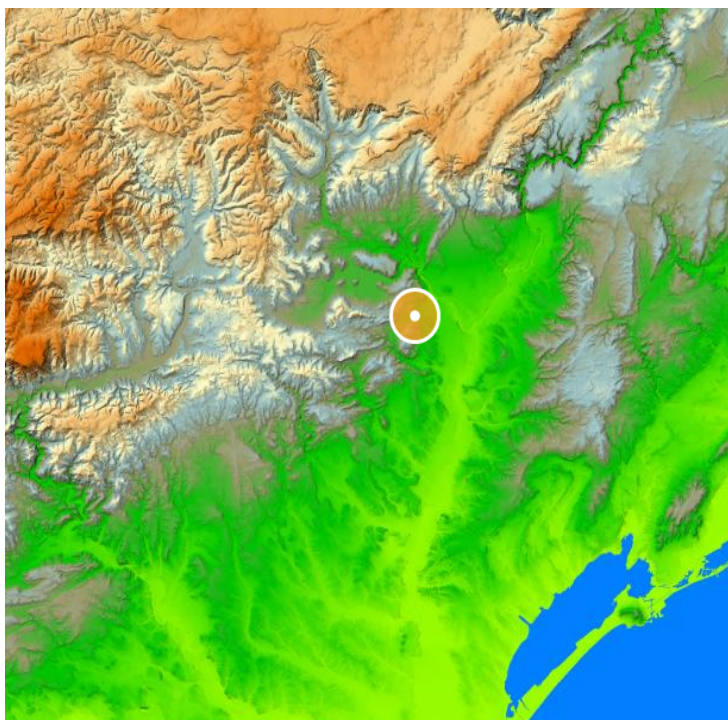
a) Entre montanha e lana, entre tres vilas

ituacion de Clarмонт-d'Erau - Carta actuala – Tirada de geoportail.gouv.fr ©IGN

La situacion de Clarмонт l'Erau es interessanta d'estudiar per rapòrt a las autras vilas dels alentours. Es efectivament situada entre Besièrs, Montpelhièr e Lodèva, que son tres vilas importantas al nivèl de lor influéncia politica e religiosa coma o avèm vist, mas tanben al nivèl lingüistic coma o anam veire, ambe de diferéncias de parlar plan marcadas. Aquí encara, la situacion de Clarмонт es una situacion intermediària.

Es tanben interessant de remarcar que la vila se situa entre la lana al Sud, ambe la val d'Erau, lo monts del Carroux a l'Oèst, e las Cevenas al Nòrd-èst. Es una situacion particulara, qu'explica per exemple d'oposicions fòrtas al nivèl politic a unes moments donats : lo monde de la lana èran generalament mai progressistas que lo monde de la montanha. Per exemple, Nathalie Pistre relèva la diferéncia de mentalitat aprèp la Revolucion ambe plan mai de vilatges republicans dins la lana d'Erau que al Nòrd del departament, ont i aviá mai de reialistas.

Situacion de Clarmont-d'Erau - Carta del relèu – Tirada de geoportail.gouv.fr ©IGN

L'espaci geografic nos mena ara a nos concentrar suls airals lingüistics.

b) Un parlar lengadocian

Per realizar mon trabalh, me soi majoritariamente apiejat sus la monografia que Louis Pastre realizèt sul parlar de Clarmont d'Erau⁵. Dins aquel obratge, Pastre qu'es originari de Clarmont, mas qu'es mai que mai especialista del catalan e de l'ensenhament de las lengas, detalha las caracteristicas generalas del lengadocian, e se concentra de mai en mai suls parlars a l'entorn de Clarmont : Lodevés e Montpelherenc. Al nivèl del parlar, lo de Clarmont fa partida del dialècte lengadocian, que s'espandís mai o mens de

⁵ Pastre, Louis : *Le sous-dialecte bas-languedocien de Clermont-l'Hérault ; notes historiques, philologiques, grammaticales, lexicographiques, folkloriques et bibliographiques*, Perpignan, Imprimerie de J. Cornet, 1913

Tolosa al Ròse. Se situa mai dins la partida orientala d'aquel dialècte. Ai relevat que lo discors de Pastre es plan per favorable a la renaissença e a la salvagarda del patrimòni lingüistic : se vei dins son biais de redigir, dins son apondeson abondosa de nòtas folcloricas, tot en elaborant una tièra de provèrbis, d'expressions. Son obratge es pas un trabalh etnografic, mas poiriá èsser utilizat per un trabalh dins aquel domeni.

Quand le moment sera venu, les Clermontais vaudront-ils plus qu'aujourd'hui et seront-ils meilleurs Français parce qu'ils ne reconnaîtront d'autre langue que la langue nationale ? Nous ne le croyons pas. « L'idéal n'est pas, pour la France, pour la France du Midi notamment, que les langues populaires, nées de notre terroir et en harmonie avec notre caractère, disparaissent à tout jamais ; il n'est pas non plus que la langue française demeure presque une inconnue, comme cela se remarque encore, pour un certain nombre de Français. L'idéal serait plutôt – et nous le disons sans aucune crainte – que chacun de nous parlât correctement l'idiome de sa province et la langue de sa nation. » (Jean Amade, *L'idée régionaliste*. (Pastre 1913, 17)

Al nivèl de las especificitats de la lenga, Clarmont foguèt pas un punt d'enquista, que siaga per l'ALF o pels autres, tanben i a pas de donadas científicament disponiblas dins aquel encastre de la recèrca. Per l'edicion critica, caldrà donc entreprene un trabalh sus la lenga, ambe benlèu un trabalh d'enquista o benlèu de recèrca d'enquistas o de collectatges ja realizats que se pòdon tornar trobar. A l'ora d'ara, donem ça que la calques exemples d'especificitats relevadas per Pastre dins son obratge.

c) Al nivèl fonetic

La primièra remarca feita per Pastre, es qu'a Lodèva e dins de localitats a l'entorn, la /g/ se pronóncia [ʒ] davant [e] e [i] alara qu'a Clarmont coma dins la màger part del domeni occitan se pronóncia [dʒ].

Una altra especificitat locala es mesa en davant gràcia a un poèma de Jean-Antoine Peyrottes : « A Roumania, après la lectura de sas *Margaridetas* ». Pastre explica que lo /r/ se deu prononciar [d] en fait, mas que se deu escriure /r/. Pren l'exemple dels mots *figura*, *marcadura*, *fabarot* que se pronóncian a Clarmont [figydɔ], [markadydɔ] e [fabadɔ]. A Lodèva per contra, la letra /r/ se pronóncia puslèu [ʁ] :

Margaridetas,
Aymablas flous,
En vous véjènt, vous trobé poulidetas ;
Margaridétras,

Aymablas flous,
En vous véchént oublidé mas doulous.

Boun Roumania,
Toun harmounia
En toun génia,
Vol s'espandi
Couma l'aygagé,
Dins lou bouscage,
Quan soun fioyagé
Vén reverdi.

(Peyrottes 1897, « A J. Roumania, après la lectura dé sas « Margaridétas » », 169)

L'obratge dona tanben una tièra d'especificitats al nivèl fonetic, de remplaçaments de sons per rapòrt al francés, mas es pas totjorn pertinent perque Pastre fa pas la diferéncia entre lo parlar clarmontés e lo demai dels parlars lengadocians.

d) Elements gramaticals

L'obratge de Pastre se vòl normatiu, e rapòrta per exemple çò qu'es un problèma per el : la costuma que los clarmonteses avián, e que seriá interessant de veire se l'an encara, de formar de plurals en -sses al luòc de solament -s.

Les noms en s étant relativement nombreux, certains Clermontais ont contracté la mauvaise habitude de former la plus grande partie des plurils des noms en sses, ce qui est une faute grossière.

Soit, par exemple, les mots *escalhè*, escalier, *soulhé*, soulier. Ces deux noms doivent suivre la règle générale de la formation du pluriel. On doit donc dire :

l'escalhè, lous escalhès, et non : *lous escalhèsses*

lou soulhé, lous soulhès, et non : *lous soulhèsses*

(Pastre, 39)

Pastre va mai luènh dins la localizacion d'aquel fenomèn. Se'n pòt parlar, quitament s'es malaisit d'o verificar uèi.: situa lo fenomèn coma mai que mai generalizat dins lo barri de Rogàs, e dona la rason istorica qu'abans, fa plan de temps, èra una parròquia distincta que se situava en defòra de las muralhas de la vila.

Pastre indica tanben que lo parlar clarmontés compta un pronom subjècte particular, que nos i anam interessar. Lo definís coma a l'encòp possessiu e demonstratiu e fa estat d'un emplec fòrt a Clarmont, a tal punt que quand los clarmonteses parlavan francés, se podián pas empachar de l'utilizar. Sabem qu'aquela caracteristica es pas una especificitat de Clarmont, mas que se retròba dins una màger part dels parlars lengadocians.

Pronom neutre		
1^{era} forma empregada	2^{nda} forma empregada	Perifrasa
Cé miu	Cé de tus	Çò que aparten a ièu
Cé liu	Cé de yèu	Çò que aparten a tu
Cé siu	Cé d'él / Cé d'éla	Çò que aparten a el
Cé nostre	Cé de nàutres	Çò que aparten a nosautres
Cé vostre	Cé de vautres	Çò que aparten a vosautres
Cé siu	Cé d'éles / Cé d'élas	Çò que aparten a eles
	Cé des uns / Cé de las unas	Çò que aparten als uns
	Cé des àutres / Cé de las àutras	Çò que aparten als autres

e) Elements lexicals

Un dels elements los mai significatius senhalats per Pastre al nivèl lexical es l'interjeccion *tégá* !. La definís coma vertadièrament locala, e es encara presenta uèi a Clarmont. Lo nom del cercle occitan local es Tega-los e significa « gaita-los ».

Dins la part lexicala de sa monografia, Pastre faguèt tanben un glossari dels noms que qualifica de « curioses », mas es malaisit de saber se son emplegats solament a Clarmont, o tanben dins lo demai del domeni lengadocian, o del domeni lengadocian oriental. Calriá poder verificar amb d'enquistas de terren.

Faguèt un glossari pels noms, mas tanben pels provèrbis, pels adjectius qualificatius e pels vèrbs, çò que poiria constituir d'objèctes d'estudis, subretot que pels provèrbis n'avèm 140 diferents. I a tanben un glossari de comparasons (« estre fier couma un miquelét » , « estre réte couma un patacou »...), classadas per ordre alfabetic. Se'n comptan 135. Enfin, i a un glossari de 134 expressions diversas. Aquela matèria s'ameritarà un estudi especific dins l'encastre d'un trabalh futur.

Aprèp l'examen d'unes aspèctes geografics e purament linguistics, nos anam ara interessar a la lenga en tant que lenga poètica.

f) Una lenga poetica

Es important de veire tanben la lenga de Peyrottes coma una lenga poetica. Peyrottes se vòl de tota evidéncia pròche de son public, es a dire pròche del parlar

clarmontés, per èsser comprés d'en primièr dins los alentorns. Mas cal que siaga una lenga pro generala e pro literària per poder aver un succès mai larg, dins tot lo domeni occitan e perque pas en defòra. Segon Claire Torrelles (citacion çai-dejós), la lenga de Peyrottes, al nivèl lingüistic, se deu raprochar de la lenga del poèta tolosenc Godolin. L'influéncia del francés, que vesèm plan dins sos poèmas, es revendicada coma una pròva de modernitat :

C'est en poète romantique que Peyrottes se représente depuis le début. Si Goudoulin est un de ses modèles avoué, c'est seulement sur le plan linguistique. Il s'en explique en 1858, dans un long poème adressé « À ces messieurs de la Société Archéologique ». Il y répond aux reproches qui lui ont été faits d'écrire un patois contaminé par le français, et non la belle langue des Troubadours, par l'argument de la modernité :

« Sioy l'èfant del siecle é noun pas del passat »

et en se référant à un esthétisme du naturel, de la spontanéité, opposant à l'académisme la liberté du créateur :

« Escribé couma parlé e pensé couma sabé,

Lou secret de trouba sans pèna lou derabé. »

(Torrelles, 1986, 193)

Nos podèm demandar se aquela modernitat passa pas justament, coma o preconizan un pauc mai tard los felibres, per una armonizacion de las grafias e una normalizacion de la lenga. Parlarèm mai del Felibritge e de la posicion de Peyrottes per rapòrt als pre-felibres dins la partida seguenta.

La poèsia de Peyrottes es tanben la d'un profèta, coma o anam veire dins l'analisa mai detalhada de son òbra, d'un profèta de la condicion obrièra. Coma ensaja de representar los obrièrs, de parlar en lor nom, d'un biais mai que mai romantic, se pòt considerar coma normal qu'ensaja d'aver una lenga la mai pròche d'aquel mitan social. Tocam aquí un punt important de la relacion a la lenga : la lenga permet tanben de far passar mai aisidament de messatges politics per pertocar a l'encòp l'individú e lo collectiu. La cultura es çò qu'es integrat d'un biais inconscient e qu'òm pòt nomenar identitat. E nos sembla que Peyrottes ensaja, benlèu pas conscientament, mas al mens un pauc, de s'apiejar sus aquela cultura prigonda de son public :

Sé dins moun cant parlé vostré lèngagé,

Éscoutas-lou, car és tout naturel.

A vous aymà sé toujours vous engagé,

És qué l'amour à l'homme és nécessaire,

(Peyrottes 1840, « As Ouvriers », 5)

Avèm doncas parlat de la lenga poetica de Peyrottes, e abordat sa relacion ambe lo moviment pre-felibrenc. Es aquela dimension que voldriam ara joslinhar.

g) Conversion tardiva al renaissentisme occitan

Lou Bouilh-Abayssa (Journal prouvençal)

[...]

Qué flourigue à jamay lou parlà dél cazal !
Per soustène lous *us* dél païs prouvençal
Cal bé qu'un cor d'acié zounze joust la tétina

Mais tandis qué la glouèra à cadun fo soun lot,
Lou jalat franciman cita Hugo, Lamartina ;
E lou câou marseilhés – Désanat é Bellot !
(Peyrottes 1897, « Lou Bouilh-abayssa⁶ », 90)

Peyrottes èra conscient de l'esperit renaissentista que se desvelopava pauc a pauc dins las annadas 1840, subretot en Provença. Sabèm que mandèt 6 poèmas entre 1842 e 1847 al « *Bouy-Abaisso* », lo jornal provençal actiu entre 1841 e 1846, jos la direccion de l'escrivan Joseph Desanat. Podèm encontrar calques unes de sos poèmas morals dins lo recuèlh de 1851 « *Li Prouvençala* », de Romanilha, que serà tres ans mai tard un dels fondators del Felibrige. Çaquela, coma o explica plan Claire Torrells, èsser conscient de l'esperit renaissentista es una causa e i aderir completament es quicòm mai. Per el, e se pòt comprene sociologicament per la diferéncia manifestà de classa sociala que i aviá entre los pre-felibres e los poètas obrièrs. L'occitan, lo patés, es la lenga de la vida vidanta, e lo francés la lenga literària, la lenga de la coneissença, que permet de se far valer en societat. O remarcam plan per exemple dins l'òda qu'escriguèt per son amic, lo poèta Ernest Bonneville : se planh de pas conéisser pro plan lo francés per escriure dins aquesta lenga que considèra coma mai, polida e mai adaptada a la poèsia :

Siègas sèt fés, sèt fés benit, jouyné pouèta !
Qué cantas la natura, obra de l'Eternel !
Ma musa per la tioûna o quittat sa rétrèta
E mèscla à sous accors un accor fraternel.
Mais dél talan per héritage
N'ay pas réçachut en partage
Dé saoupré lou francés, fadésous paraouli.
Lou diménche és-ti may qué touta la sémama ?
Ségus Hugo ! - per yéou, dins ma léngua roumana
Imite Goudouli.
(Peyrottes 1897, « A moun amic Ernest Bonneville », 21)

Claire Torrells analisa finament las rasons qu'empachan Peyrottes d'aderir vertadièrament al moviment renaissentista occitan. Peyrottes èra estacat a una lenga modèrna d'escambis, que correspondiá als usatges del pòble, e pas a una lenga literària tirada dels tèxtes ancians e reactivada per donar mai de prestigi a la cultura. Son doas

6 Poèma publicat dins lo jornal *Lou Bouil-abaisso*.

concepcions de la lenga e de la literatura que s'afrontan, entre elitisme e proximitat amb un pòble, entre una concepcion sabenta e una concepcion populara.

Ça que la, a la fin de sa vida, en 1852, Peyrottes se bota a aprener los autres dialèctes del domeni occitan e tròba una novèla energia poètica dins la Renaissance meridionala. I a calques poèmas, escrits après aquela data, que mòstran son cambiament de vision coma « Nostre ciel » o encara « Caritat ». Mas lo poèma mai evidentament influençat per aquela dubertura es « La Renayssença pouëtiqua del Miechjour ». E Peyrottes parla d'una renaissença en prenent coma modèls de noms associats a la Renaissance francesa puslèu qu'occitana : Marot, Rabelais e Montaigne. Aital, emplega sistematicament a la fin de cada estròfa l'expression « esprit francés ».

Lou ridiculé és nascut dél bizaré :
Mais la bertat, qu'ayma lou naturel,
Pot pas souffri lou sèns lou méns barbaré ;
Sièguén doun purs couma és nostré ciel !
Oh ! S'héritan dél luth das biels troubayrés,
D'aginoulhous, vous prégué, ouy, per piétat,
Sus nostré sol, manténguén, ô counfrayrés !
L'esprit francés é sa naïvetat.
(Peyrottes 1897, « La Rénayssença pouëtiqua del Miechjour », 218)

Sa posicion se pòt doncas qualificar coma la d'un poèta popular un pauc a despart dels pre-felibres, al nivèl de la lenga emplegada coma de la vision. Se sauprà pas jamai se Peyrottes se seriá reconegut dins lo Felibrige, o benlèu una de sas mantenenças que se dubriguèron mai tard, perque moriguèt tròp d'ora, en 1858, alara que lo Felibrige aviá començat, a penas quatre ans abans.

II. Analisis de l'òbra

1) Sorgas

Per analisar l'òbra de Jean-Antoine Peyrottes, me soi apiejat a l'encòp suls manuscrits e sus las edicions numerizadas. Ai tanben començat de cercar de fragments de jornals, ont sos poèmas son estats editats, mas es un long trabalh en perspectiva a causa de la dispersion e de la repertorizacion lacunària dels archius. Serà de continuar per poder far una vertadièira edicion critica.

Al nivèl dels manuscrits, dispausam de 5 manuscrits a ma coneissença, totes depausats al CIRDÒc : Ms 24, Ms 324-A, Ms 324-B, Ms 324-C e Ms "Poésies languedociennes et gasconnes". Lo ai totes consultats sus plaça, e verificuèri, pagina per pagina, que la numerizacion siá estada plan feita, perque son totes numerizats e disponibles sus la plataforma *Occitanica* (ligams en bibliografia). Aquela verificacion me menèt a constatar calques oblits, lo mai significatiu es lo d'una pregària, dispausada al mitan d'una granda quantitat de fuèlhas blancas, aprèp los poèmas. Per contra, ai pas encara pogut determinar se l'escritura èra plan la de Peyrottes.

Per las edicions, dispausam de dos recuèlhs, un realizat en 1840, doncas del vivent de Peyrottes, que compta 29 poèmas, l'autre postum, realizat pel Comitat Peyrottes de Clarmont d'Erau en 1897 que compta 134 poèmas. Avèm tanben de fulhets de doas de sas òbras : *Las Fadechaillas* e *Lous Orcholets*. E trobam tanben de traças de la correspondéncia ambe Jasmin, ambe unes fulhets de responsa de Peyrottes, que reprenon lo tèxt de sa letra que publicuèt dins *Lous journals del départémén dé l'Héraoult*. L'erudit local Vigné d'Octon publicuèt en 1898 unas letras e unes documents ineditats qu'avián un rapòrt direct ambe Peyrottes. Per acabar, podèm evocar l'edicion que lo CIRDOC faguèt a l'entorn del procès Peyrottes contat per Achille Jubinal.

Totas las referéncias e la localizacion dels obratges e dels manuscrits son evocats dins la bibliografia.

2) Dimension politica

Jean-Antoine Peyrottes s'inscriu dins çò que se sòna lo moviment dels poètas obrièrs. Se pòt pas parlar de vertadièr moviment dins lo sens d'una organizacion comuna dels escrivans a l'entorn d'una volontat d'escriure de poèsia obrièra mas d'un moviment dins lo sens ont i agèt una influéncia dels poètas los uns suls autres. Me soi particularment apiejat aquí sul trabalh de l'universitària de Montpelhièr Claire Torreilles e mai precisament sus l'article qu'escriguèt per la revista de las *Lengas Romanas* (Torreilles 1986, 188-205). Mòstra dins son article que Peyrottes se presenta el-meteis coma un poèta obrièr tre sa prefàcia en francés de sas *Pouésias Patouèzas* :

Fils d'un *potier*, potier moi-même, je manie depuis l'enfance l'*argile* ; et l'argile, sous mes doigts, devient *pot*, vase ou *cuvette*. (Torreilles 1986, 288)

Anam començar per detalhar aquesta dimension, puèi evocarem sos ligams ambe d'òmes de letras de l'epòca, las criticas que formula al nivèl politic e la dimension internacionalista de son òbra.

a) Un terralhièr abans tot

La signatura de sos poèmas evòca clarament sa profession, mòstra que religa concretament son activitat de poèta amb son activitat d'artisan e que se definís quitament abans de tot coma un artisan. Claire Torreilles o soslinha plan dins son article.

Quand il signe ses œuvres, l'ouvrier-poète indique toujours son état, avec précision : il est très attaché à cette marque identitaire. En tête de sa première brochure publiée en 1838 (dix pages), *Lous Orcholets*, J. A. Peyrottes signe : « espèça de taralié que s'es mes dins lo cap d'estre pouèta ». (Torreilles 1986, paja 189)

Se compren aisidament que la signatura del poèta li permet de rapelar qu'es abans tot un terralhièr mas mostrar qu'es pas sonque aquò, qu'es tanben un òme ambe un sensibilitat literària, que vòl existir dins tota la dimension que lo mot supausa, e pas solament dins la dimension d'un trabalhair. L'activitat poetica es pas vista coma una alienacion, coma lo trabalh dur dels obrièrs que se pòt tanben veire dins calques tèxtes de Peyrottes, mas plan coma una liberacion, un biais d'exprimir l'èsser e pas solament lo far. Mas lo trabalh de terralhièr es pas tanpauc denigrat, al contrari, en particulèr dins la prefàcia de l'edicion de sos poèmas de 1840 : *Pouésias Patouèzas* :

Plût au ciel que toutes mes heures et tous mes soins fussent consacrés à la *poterie* ! Mais une riante Enchanteresse s'est emparée de moi et fait mon supplice ; elle me tourmente le jour, et, la nuit, quand j'aurais besoin de repos, elle me tourmente encore.
(Peyrottes 1840, Préface, VI)

Peyrottes designa donc la poesia coma quicòm que ven a el naturellement, que lo tafura quitament al punt de l'empachar de dormir. Es presentada coma embelinaira, un tèrme interessant perque pren en compte una dimension magica, inexplicable. Cal insistir sul fach que Peyrottes èra d'un mitan social relativament bas, d'una familha d'artisans, e que malgrat aquò, e una dificultat d'accès a la coneissença e a la literatura coma o avèm evocat dins sa biografia, la poèsia es quicòm que li ven d'un biais natural sens que i pòsca metre un tèrme :

Dieu ! Pourquoi faut-il que je sois condamné à parcourir une carrière dans laquelle se brise tous les jours l'existence de quelques malheureux ? Pauvre ouvrier, vivant au jour le jour, et mangeant le pain de la sueur et de la peine, je serais fort heureux si jamais ne roulait dans ma tête le plan de quelque petite pièce nouvelle.
(Peyrottes 1840, Préface, VI)

Podèm notar dins aquela prefàcia que Peyrottes garda una consciéncia pro estacada a las causas de la vida reala, a son mitan social, e que cèrca pas a se botar al dessus dels autres, dins una mena d'esfèra literària novèlament borgesa. Mòstra que se ganha la vida en trabalhant, e que fin finala, l'activitat poëtica es per el necessària a un nivèl mental o psicologic, mas ne vòl pas o ne pòt pas far un ganha pan. Dins la prefàcia los mots qu'emplega per qualificar son trabalh artisanal son per exemple, la "susor", la "pena"... Es aital que Peyrottes pòt pas crear sens prene en compte la dimension sociala, e aquela dimension sociala, la trobam de longa coma basa de sos poèmas.

Dins « Gratias » publicat pel Comitatz Peyrottes dins las *Oeuvres patoises* (Peyrottes 1897, 106), s'exprimís l'ambivaléncia del òme poète e artisan, aital coma dins la prefàcia ja citada e aital coma dins sa signatura. Lo darrièr vers de l'estròfa se repetís çò qu'afortís çò que suggerís sa prefàcia : reclama de poder contunhar de far son mestier de terralhier sens que las exigéncias de la practica poëtica prengan lo pas :

Oubriè qué sioy, bolé vioûré en pouèta.
Per d'ambicioû n'ay pas gés inçabal.
Sabès, amics, cé qué moun cor souhèta ?
Un paou d'amour e fossa dé trabal.
Sé l'an passat achère un fébléssa,
Sioy prou mouquèt d'estré al réng des capots.
Un an dé may m'o rendut la sagesa,
Ah ! Layssa-mé fayré mous pots !

(Peyrottes 1897, « Gratias », 106)

Per aprigondir lo subjècte dels poètas obrièrs, se pòdon legir lo trabalh de Claire Torrellas e l'article de Dinah Ribard, cercaire a l'EHESS sus « Le temps de la poésie des ouvriers – Prise de parole, travail et littérature en contextes » (referéncias precisas dins la bibliografia critica). Ara qu'avèm mostrat que Peyrottes se presenta clarament coma un terralhièr poèta puslèu qu'un poèta terralhièr, anam veire qu'una consciéncia de classe e una critica del poder aparéisson dins son biais d'escriure e dins los tèmas que tracta.

b) Un discors politic romantic

En se limitant a l'analisa dels títols de sos poèmas, se remarca primièr un gran nombre de poèmas qu'evòcan los obrièrs. Se pòdon citar « As Ouvrièrs », « Hymna das Trabalhaires », « Rêflexioûs d'un Proulétary » e plan d'autres. Aquela presa de consciéncia correspond perfiechament al moviment dels poètas obrièrs que se desvelopa jos la Monarquia de Julhet, ambe d'artisans qu'escrivon al nom del pòble, quitament se ne son pas totjorn. Lo punt de vista e lo discors de Peyrottes es tanben lo d'un catolic social, es a dire que, coma lo Crist, lo proletari, l'òme del pòble, pòrta tanben una crotz, la de la misèria sociala. Es particularament evident dins lo poèma « Ma Voucaciou », que ocupa la primièra plaça dins lo recuèlh publicat de son vivent :

Moun âma, à la grandou, préfèra la paoudièra ;
Car un éfan del poplé al sé dé sa carrièra
Subis déspioy loun-téns lous sort humilian
Qué l'oublia à pourta lo joug dé l'ésclavagé.
[...]
Qu'es tristé lou destin del paouré Proulétary,
És toujours méprisat é toujours malhéroux.
La crénta dé la fan lou réndou tributary
Dés grands ; - é nouvel Christ, couma él porta sa croux !
(Peyrottes 1840, « Ma Voucaciou », 1 – 2)

La postura de Peyrottes, qu'apèla lo pòble a s'unificar per obténer la victòria, es tipica de l'esperit revolucionari de 1848. Las idèias revolucionàrias son sovent represas pels romantics dins la literatura, e invèrsament, e lo poèta se convertís en una mena de guide pel pòble, d'exemple indicant la dralha de seguir. Coma o relèva tanben Claire Torrellas dins son article, Peyrottes se presenta dins la prefàcia de son recuèlh, demorat a l'estat de manuscrit e datat de 1838, coma l'incarnacion del pòble, e aquò tre los primièrs mots :

Je suis du Peuple, j'appartiens au Peuple, je me consacre entièrement au Peuple. Le peuple est en moi et je suis tout en lui. À lui seul, mes affections et mes sollicitudes ; à lui

seul, mon dernier soupir.
(Peyrottes, « Prefacia », 1838, Ms 24)

Remarcam ça que la a través sos tèxtes que son discors politic es pas completament coerent e que met pas en avant una ideologia precisa. Coma una part dels poètas romantics, es animat per un desir de cambiament democratic, mas prepausa pas tanpeuc de vertadièr projècte de societat. Reclama de causas mas sens vertadièrament èsser connectat ambe la basa, es a dire sens èsser anat interrogar los obrièrs sus çò que vòlan abans de parlar per elis. En mai, son estil, plen d'envòls lirics e de metafòras religiosas o d'allusions a l'antiquitat, que correspond plan a un cèrt estil romantic, es plan tròp mes en scèna per portar un modèl plan construsit de societat. Per exemple, dins « As ouvrièrs », vesèm que mescla al encòp sa fe, la poesia e lo bonur. Se repetís d'una estròfa a l'autre, sens vertadièrament prepausar de causas concrètas, fa simplement d'exaltacion, e comprenèm que la recepcion d'aquel tipe de poèma pels obrièrs pòt èsser marrida perque pauc adaptada a lor desir de cambiament concrèt :

Faou cada jour pèr v'aoutrés dé prièras ;
Sès lou sujèt dé ma méditactioû ;
Sérés toujours mous amics é mous frèras,
Car toutés sèn éfans dél mêmé Dioû.
É sé réspéndé un baoumé salutary
Ambé douçou sus vostré mal rounjour,
Én rédiguén lous cants del proulétary,
Paourés ouvrièrs, révarés lou bounhur.
(Peyrottes 1840, « As Ouvrièrs », 5)

Un autre tèma romantic fòrça present dins l'òbra de Peyrottes e qu'es benlèu lo mèstre mot per caracterizar la produccion literari romantica es la libertat. Es present dins plan de poèmas, subretot politics, e dona lo títol a un d'entre eles. Es una critica de la societat de l'epòca e del sistèma institucional que dona pas l'escasença al pòble de governar, que li daissa pas préner vertadièrament part a las decisions importantes per la societat tota. Es pas un tèxt de planh, es una exortacion a l'accion, dirigida cap al pòble, totjorn, amb una dimension qu'òm poiria benlèu qualificar de populista, dins lo sens ont lo populisme se pòt considerar coma « l'importance donnée aux couches populaires de la société (en art, en politique, etc.) », segon la definicion del Grand Robert de la Langue Française.

As bel vantà l'indépéndénça :
Sios pas mestre dins toun oustal,
Per défèndre toun éxisténça
Ou le suzou dé toun trabal
Pagas al fisc cé qué démanda.

Dé la sal, del vi, dél tabat
Té cal fayre la contrabanda.
Pople ! Ount'és doun ta libertat ?
(Peyrottes 1897, « La Libertat », 28)

Ambe mantun exemples, avèm doncas vist que la poèsia de Peyrottes se podia perfiechament inscriure dins l'èime romantic del sègle XIX. Peyrottes s'inscriu tanben dins son temps e dins la literatura de son epòca per las relacions e las correspondéncias qu'entreten ambe d'erudits contemporanèus.

c) De relacions ambe lo mitan literari de l'epòca

Peyrottes èra reconegut al nivèl nacional per d'autres escrivans notadament, e dels mai coneguts. Per exemple, aguèt una correspondéncia ambe Jasmin, que n'avèm gardat de traças quitament se, plan segur, es complicat de tot retrobar. Correspondèt tanben un pauc ambe Victor Hugo e Lamartine, quitament se agèt pas un succès considerable gràcia a eis coma maites poètas de son epòca. Dins un fulhet del dossier Peyrottes al CIRDOC (Peyrottes, Dos A/P), que se pòt consultar liurament, podèm per exemple trobar lo tèxt seguent, que correspond a una responsa de Victor Hugo que nos mòstra qu'estimava Peyrottes, coma estimava totes los que considerava coma « des génies populaires », e en particulier los poètas-obrièrs :

À Monsieur J-A. PEYROTTE, potier et poète
Clermont-l'Hérault

Votre voix, Monsieur, n'est pas seulement la voix du poète : c'est la voix du peuple. C'est cette voix qui murmure sur la terre les choses du ciel, qui dit : Aimez, travaillez, espérez !
Mon nom enchâssé dans vos rimes populaires me réjouit comme la plus douce des récompenses. Je vous remercie du fond du cœur.
Victor Hugo

Lo sègle XIX es lo sègle de la reconeissença de plan d'escrivans que se metèron a escriure e a èsser publicats e, de la part dels legeires, i a un interès manifesta per l'escritura populara, que siaga de qualitat o non. Es çò qu'evòca Claire Torreilles dins lo fragment seguent de son article :

Poète-ouvrier, il est le fils de son siècle, de ce siècle qui reconnaît « par milliers » les écrivains, quelle que soit leur valeur, et qui permet à un modeste potier de prendre le nom de poète sans perdre celui de potier, de rester soi en devenant un autre.
(Torreilles : 1986, 188)

Avèm evocat lo cercle literari *Le Grenier Poétique*, que Peyrottes fondèt lo 1er de mars de 1838 a Clarfont d'Erau, ambe d'autres poètas artesans : Fr. Durand, épicièr, J.

A. Peyrottes, potier, J. Deider, boulanger ; L. Bans, baribier ; F. Déjean, «ensorcelleur» (referéncias d'òbras en bibliografia). Lo cercle publicuèt un Almanac poetic de 1839 a 1843. Es pas la sola accion que faguèt per se far de relacions dins lo mitan literari, mas i participèt fòrça. Èra l'epòca del desvelopament dels pichons cercles poetics, n'i aviá per exemple un a Marselha :

Il fonde [en 1838], à Clarmont-l'Hérault, une société littéraire, *Le Grenier Poétique*, avec d'autres artisans-poètes : un épicier, un boulanger, un barbier, un peintre. Cette entreprise commence à le faire connaître. « Grâce au *Grenier poétique*, écrit-il en mars 1844 à Moquin-Tandon, je me suis fait une petite réputation. »
(Torreilles : 1986, 193)

Claire Torreilles evòca aquí la correspondéncia de Peyrottes ambe Moquin-Tandon. Ne podèm retrobar de fragments dins l'obratge que compila divers documents que Vigné d'Octon realizèt (Vigné d'Octon, 1898). Alfred Moquin-Tandon èra un erudit, escrivan, botanista e medecin Montpelhièrenc, contemporanèu de Peyrottes, quitament s'es nascut en 1804, nòu ans abans. Es estat nomenat manteneire de l'Academia dels Jòcs Florals en 1844. Segon Nathalie Pistre, lor correspondéncia durèt mai o mens 2 ans, de 1843 a 1845. Cita una letra datada del 18 de mai de 1845 e nos indica que dins aqueles dos ans, Peyrottes dediquèt dos de sos poèmas a Moquin-Tandon que los aviá gravats sus de vases fabricats per el dins son talhièr.

Peyrottes apareis tanben dins plan d'obratges coma per exemple *Le Troubadour Moderne*, de Cabrié (1844) que tradusiguèt quatre de sos poèmas en francés. Apareis encara dins un obratge de Mary-Lafon, erudit, linguiste, istorian que s'interessèt a l'occitan : *Tableau historique et littéraire de la langue parlée dans le Midi de la France et connue sous le nom de langue romano-provençale* (1842). Cita son poèma « La filla de la mountagna » que ne faguèt la traduccion en francés.

Per clavar aquesta partida, nos cal evocar una anecdòta que concernís lo poèta Jansemin, el tanben un artisan que èra perruquièr. Coma o nòta Claire Torreilles dins son article, Peyrottes convidèt Jansemin a una batèsta poètica, en lo desfisant de realizar en 24 oras de poèsias sus tres subjèctes diferents. Aquò creèt una polemica e valguèt a Peyrottes de remarques trufandièiras :

Doué d'une grande facilité d'écriture, il a la naïveté de s'en prévaloir. Et c'est ainsi qu'il va défier Jasmin à un duel poétique. À l'occasion de la venue de Jasmin à Montpellier (décembre 1847), il lui propose de concourir, enfermé avec lui pendant 24 heures dans une salle, sur trois sujets donnés. Jasmin décline l'invitation, arguant finement que la moindre

de ses pièces lui coûte des mois de travail.
(Torreilles 1986, 193)

Podèm doncas dire que, quitament s'agèt pas un succès enòrme ni mai una reconeissença formidabla dins los cercles literaris, agèt de bonas relacions ambe plan d'erudits, occitanofòns o pas.

Ara que nos sèm plan interessats a la dimension politica de son òbra, anam passar a la dimension religiosa, qu'es gaireben tant presenta.

3) Dimension religiosa e morala

Avèm ja presentat çò qu'es lo catolicisme social e l'anam tornar prene en compte aquí per plan comprene de quin tipe de fe s'agís quand Peyrottes abòrda de tèmas religioses. Es una fe crestiana, catolica, dubèrta als autres, a un mitan social umilde, e una fe dubèrta als cambiaments (republica, democracia, progrès tecnic...). Dins totes los poèmas de Peyrottes i a totjorn un element religiós, que siaga una expression que rapèla lo Crist, o d'autres elements que fan referéncia a la devocion, amb una morala tota crestiana.

a) L'expression de l'umilitat

Dins son article, Claire Torreilles consacra una partida de son analisa a la dimension morala de l'òbra de Peyrottes. Per ela, l'essencial es de veire la dimension d'umilitat de son òbra. Peyrottes se presenta dins mai d'un poèma coma un òme simple, que mòstra sa fidelitat a l'encòp a sa musa d'inspiracion poetica e a son trabalh d'artisan. Cita un fragment del poèma « Ma Voucaciou » que i remarcam la preséncia d'aquels tèmas : « préfèra la paoudiéyra », « éfan del poplé », « satisfaccion de viure en travaillan ». Dins lo meteís temps, exprimís la duretad de son mestier ambe l'utilizacion dels vèrbs « subir » e « obligar » e dels tèrmes « joug » e « esclavagé ». Sa poèsia, la percep tanben coma un biais de sortir de l'escur, e de viure mai urós, e dins aquò podèm veire una oposicion a l'estat d'alienacion provocat pel trabalh, una idèia teorizada pel filosòf Karl Marx contemporanèu de Peyrottes :

Yéou révé lou bonhur dins moun oubcuritat
Tandis que lo flambéou de la philosophia,
Couma un fanal saouvur mé dona sa clartat.

Moun âma, à la grandou, préfèra la paoudièyra ;
Car un éfan del poplé al sé dé carrièyra
Subis déspioy loun-téns lous sort humilian
Qué l'oublia à pourta lou joug dé l'ésclavagé.
Mais, countén d'un éspouer qué bressa mun jouyné âgé,
Ay la satisfactioû dé vioûré én travaillan.
(Peyrottes 1840, « Ma voucaciou », 1)

Aquela presentacion umilda es pas especifica a Peyrottes, es una caracteristica dels poètas obrièrs. O podèm legir dins l'article de Claire Torrells :

Beaucoup de poètes-ouvriers ont pareillement à cœur de rappeler les conditions matérielles dans lesquelles ils écrivent. Outre qu'ils ont conscience d'accomplir un exploit, ils savent que c'est cela qui fait d'eux « Un phénomène littéraire et social », comme le dit Lamartine, plus que la qualité intrinsèque de leur poésie.
(Torrells 1986, 198)

Ça que la, òm pòt benlèu nuançar un pauc çò qu'exprimís aquí. Se lo succès en general, dels poètas obrièrs al nivèl nacional es degut a lor condicion populara e a los expression originala, òm se pòt demandar se la qualitat literària de l'òbra de Peyrottes es pas tanben originala en se. En mai, uèi avèm pas consciéncia qu'una granda partida de sos poèmas foguèron escrits ambe una musica, compausada especificament pel poèma per qualqu'un mai. Unes còps, lo poèma se podíá cantar sus un aire popular existent, ambe una transformacion de las paraulas per Peyrottes. Aquela capacitat populara a transformar la musica, e de s'apiejar sus sa cultura per produsir una òbra originala es quicòm que merita d'èsser estudiat, per veire la part que aquò jogava al nivèl de la recepcion. L'important es mai d'analisar los mecanismes que menavan a un succès popular puslèu que d'analisar la poèsia obrièra coma òm analisa una produccion de l'elèit intellectuala. Ça que la, cal pas doblidar que dins los motius de son succès i a tanben un discors victimisant e un pauc populista que fonciona al prèp d'un cèrt public obrièr.

Avèm doncas evocat la dimension morala de la poèsia de Peyrottes, çò que nos a menat a una reflexion sus la recepcion de son òbra. Coma la recepcion de son òbra es uèi encara efectiva a Clarmont d'Erau estimam que un trabalh mai aprigondit es necessari per explicar las rasons d'una tala persisténcia dins los temps. Mas tornem sus sos poèmas mai religioses e a sas traduccions de la Bíblia.

b) Poèmas religioses

Podèm començar pel sol poèma que lo poèta escriguèt pendent lo periòde ont èra personalament preocupat : « A la mor ». Dins aquel poèma, Peyrottes se planh de sa

situacion mas tanben de las marridas condicion dels obrièrs en general e convòca la religion que considèra coma la sola que pòsca melhorar la situacion. Dins l'estròfa seguenta, coma dins las autras estròfas, retrobam plan d'allusions religiosas : « Gran Diou », « âma », « sènta Prouvidénça », « Christ », « martyre », « pé cayre » (quitament si lo mot pòt préner en occitan una significacion enfatica, despervesida de son sens religiós initial).

Gran Diou ! Qué légisses dins l'âma
Tout cé qué souffris inçabal
Lou paoure artisan que réclama
L'ourganizaciou dél trabal ;
Coussi ta sènta Prouvidénça
Susporta qu'una councurrénça
Li bayle un pan, nègre d'affroun !
Qu'un Christ véngué, é dél mal lou tire !
Car la courona dél martyre,
Pé cayre, és trop grêva à soun froun.
(Peyrottes 1897, « A la mor », 16)

Avèm vist qu'aquí, lo poèta se presenta en martire de la societat, coma se fasiá integralament partida del pòble oprimít e qu'auriá pas los mejans per subreviure. Peyrottes es un poèta, es un terralhièr, e es un cresent. Aquò nos mena a pensar al Dieu artisan del monde dins la Bíblia, al Dieu que faïçona l'òme a partir de la tèrra. Lo poèta, dins plan de recits grècs, e apuèi, dins plan de recits biblics o influençats per la Bíblia a través los diferents periòdes literaris es sovent estat vist coma qualqu'un que fargava lo monde, que guidava lo monde, que l'influençava. Quitament s'es pas explicit dins sa poesia, vist los tèmas qu'abòrda, la critica del poder que Peyrottes fa e la postura romantica qu'adòpta, podèm considerar aquel element coma pertinent.

Dins la partida precedenta, venèm d'evocar la dimension d'umilitat morala de Peyrottes. Aquela umilitat se tradusís per de referéncias religiosas, ambe la preséncia frequenta de la figura del Crist dins tota l'òbra, e mai que mai dins lo poèma titolat « Lou Crist ». Peyrottes considèra lo Crist coma un guide del pòble cap a mai d'egalitat, de justícia, de rason. Es una lectura sociala de la Bíblia, que s'opausa a de visions mai radicalas de la fe crestiana, que doblidan l'esperit de tolerància portat pel quite tèxt biblic. Fa referéncia a Socrata, çò que vòl dire que sa cultura es pas solament biblica mas que coneis tanben la filosofia grèca o al mens de figuras famosas de l'antiquitat. Son allusion a la rason fa plan segur pensar a la Revolucion Francesa e als pensaires e filosòfs del sègle de las lums que deviá aver legit :

É coumma Socrata lou sagé,
Amic dé la sana razou,
Qué perdèt pas mêmé couragé
En buguén lou fatal pouyzou ;
As hommés, éfan dé Maria,
Prêchas la sènta égalitat,
L'estacamén à la patria,
L'amour é la fraternitat.
(Peyrottes 1840, « A la mor », 58)

Claire Torrells va mai luènh, e fa una comparason entre Jèsus e lo poèta, en mostrant que i aguèt una identificacion del poèta, de per los tèmas qu'abòrda. Es çò que podèm sonar son messianisme obrièr e popular. Aquí rejonhèm encara lo catolicisme social, que s'inspira tanben de Sant Just e de Lamennais. Es pas per cas se son citats al fial de sas òbras dins las dedicàças, dins la citacions e dins la prefàcia.

Poète humilié ou incompris, il est, en outre, dans le rôle de celui auquel il n'a jamais cessé de s'identifier : le Christ. Un Christ d'amour et de progrès qui prêche la tolérance, la liberté, l'égalité, le patriotisme, dont les discours révolutionnaires sont inspirés de Lamennais et de Saint-Just.
(Torrells 1986, 194)

Mas Peyrottes es estacat als tèxtes biblics al punt de ne traduire de passatges

c) Traduccions de la Bibla

Dins un departament ont la Glèisa catolica encoratjava los curats a dire lo sermon en lenga vulgara, es a dire en lengadocian, la traduccion de pregàrias en occitan e de fragments de la Bíblia pren tot son sens. L'avesque de Lodèvas, puèi lo de Montpelhièr prenguèron efectivament de disposicions per que se faguèsse aital. O comprenèm plan : dins una region ont la màger part de las personas parlavan occitan, e ont lo francés èra encara mai que mai mal parlat e mai o mens comprés pel pòble, se la Glèisa voliá gardar una assisa populara, dins aquelas annadas, o avèm vist, complicadas per la crestianitat, èra primordial d'èsser comprés del pòble e de n'èsser lo mai pròche possible.

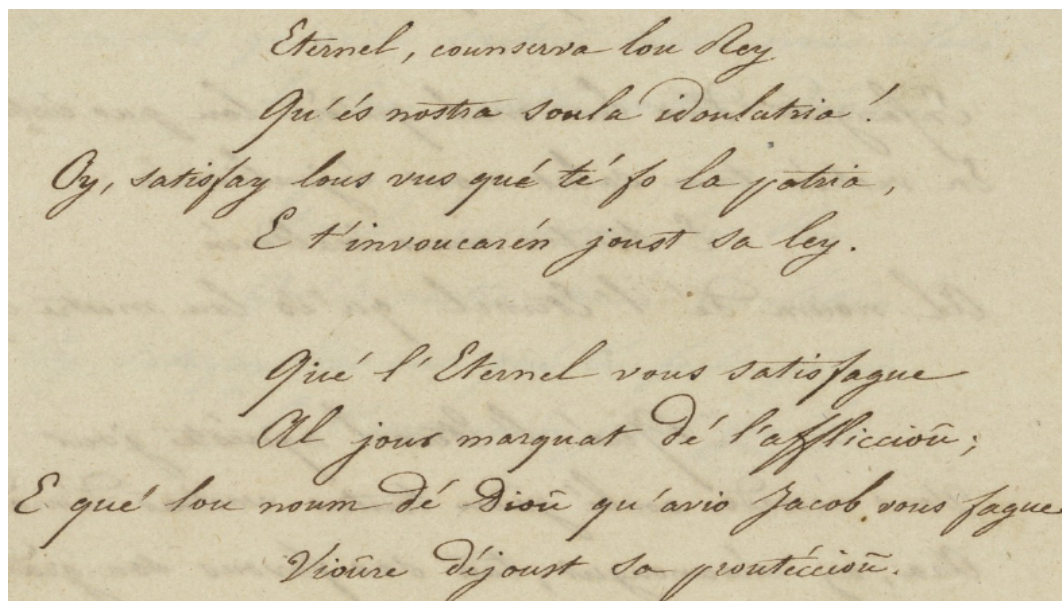
Dins la part de son òbra que foguèt publicada, òm tròba pas de traduccions dirèctas de psalmes, simplement una òda, imitada del psalme CXXXVI.

Quan anèren pourtà lou joug dé l'ésclavagé
Al sé dé Babylonuna, habitaclé moundain,
Fasian pas qué plourà lou fertilé rivagé
Qu'azaga dins soun cours lou fluvé del Jourdain.

É procha dé l'Uphrata, anfin nous assètèrén ;
La fatiga avio tant épuisat nostrés corps !

Après un cour répâous tristamén nous lévèrén
Per pénjà nostrés luths as saouzés dé sous bords.
(Peyrottes 1840, « Oda Imitada del psaoumé CXXXVI », 63)

Çaquelà, dins los manuscrits, encontrèri mai d'una traduccion de psalmes, que sembran pas èsser d'imitacions, o al mens que son pas presentadas coma talas. Seria interessant de far un trabalh dins l'encastre d'una edicion critica sus la correspondéncia amb lo tèxte biblic francés o latin e las causidas de traduccions. Vaquí en exemple un extrach d'una d'aquelas traduccions :

Psaume XIX tradusit per Peyrottes, Ms 324-A

Psaume XIX

Eternel, counserva lou Rey
Qu'és nostra soula idoulatria !
Oy, satisfay lous vus qué te' fo la patria
E t'invoucarén joust sa ley.

Qué l'Eternel vous satisfague
Al jour marquat dé l'afflicciôu ;
E qué lou noun dé Dioû qu'avio Jacob vous fague
Vioûre déjoust sa proutécciôu.
(Peyrottes Ms 324-A, « Psaume XIX », 133)

Tanben, causa mai estonanta, se tròba dins los documents de Peyrottes una traduccion en occitan d'un pregària musulmana (Peyrottes 1897 p 240 e Ms 324b). Se pòt explicar lo mai simplement possible per l'influéncia de la colonizacion, l'impacte de l'orientalisme dins la poèsia o de relacions que Peyrottes auria pogut aver ambe de personas originàrias de Clarmont-d'Erau o dels alentorns, partidas dins lo Magrèb novèlament colonizat, e tornadas a Clarmont. Es una ipotèsi possibla, quitament s'a

tanben pogut aver de contactes dirècts ambe de personas nascudas al Magrèb, de musulmans que serián venguts en França, coma sabèm que n'i aguèt calques unes dins Erau. Dins totes los cases, es fòrça complicat de poder remontar a l'origina d'aquel tèxt d'una pregària musulmana traduisida en lengadocian. Lo mai probable es finalament que faguèt una traduccion en occitan d'un poèma en francés qu'avèm pas encara pogut ne trobar la traça e donc pas directament de l'arabe, perque avèm pas de traças coma que seriá anat al Magrèb, e pas tanpauc coma que auriá parlat o comprés l'arabe.

Lou Cant dél Muezzin

N'aoutrés, fidèls créséns, sabèn nous rappelà
Qué, d'après nostra ley qu'és la soula parfèta,
Gn'o pas pus d'aoutré Dioû qu'Allah ;
E Mahomét és soun prouphèta !
« Dioû soul és gran ! Dioû soul és gran !
Mais l'amour das homés l'aborda.
Atabé sa miséricorda
Es prouvada per lou Koran.
Oh ! Qué sa paraoula és toucanta !
Lou mioû n'o pas tan dé douçou.
Lou moundé éscouta sa liçou,
E la natura anfin la canta ».
(Peyrottes 1897, « Lou Cant dél Muezzin », 240)

L'idèia d'una mescla de culturas pòt èsser portada mai luènh per l'analisa d'una partida d'un autre poèma, « La filha del Kabyla ». Dins aquel poèma, la votz narratritz es la d'una Cabila, e òm vei que qualifica las vilas europèas de fangosas. Aquel tema correspond a la vision orientalista que se desvelopa dins la societat de l'epòca e particularament en çò dels romantics.

Bel éstrangè ! Fay té Kabyla
E séraz moun mestré é moun bey.
Différan bé dins nostra ley,
Per lou Koran é l'Evangila,
Mais lou malhur ayçi t'exila ;
Vèni doun é, sé cal, toun Dioû
Séro lou mioû !
[...]
Oubliada tas villas fangousas :
Aouziraz, la nioch, as désers,
Cantà dé vouès mystériousas ;
Couri dé sylphas per lous èrs.
E nostras âma énliaçadas,
Ignourén tout cé qu'es mourtel,
Séroou, dins las mans dé las fadas,
Pourtadas al séttièma ciel !
(Peyrottes 1897, « La filha del Kabyla », 182)

Aprèp nos èsser clinats suls tèmas religioses e morals dins l'òbra de Peyrottes, cal far un torn del costat dels aspèctes culturals e identitaris desvelopats dins son òbra.

2) Dimension culturala e identitària

a) De personatges tipes

Peyrottes fa lo retrach de mantuna personas, qu'òm pòt analisar coma èssent de personatges tipes. En efiech, s'agís de personatges, sovent pres per subjècte dins la literatura, o de còps mens sovent, mas amb de caracteristicas pro generalas per poder s'aplicar a tota una classa de la populacion.

Anam préner un primièr exemple per èsser mai clar. Lo tèma del gavach es pro expandit dins la literatura occitana. Aquel personatge tipe es un òme que ven d'un endreit mai naut que lo ont viu lo locutor, e qu'es plan sovent considerat coma mens desvelopat, e en retard, per rapòrt a lo qu'es mens naut en altitud. Clarmont es dins la lana, mas es entre lo Carroux e las Cevenas, e coma foguèt una vila industrialà amb lo textil en particulier al sègle XIX, òm imagina aisidament que deviá i aver de monde dels alentorns que venián per trabalhar. Explica doncas que lo tèma siaga emplegat per Peyrottes, en mai plan segur que podíá recebre d'influéncias dels autres autors, que l'utilizèron plan :

Lou bourgès tan mésprisan
Qu'ès bréssat per milla cagnas,
Sé trufa dél paysan
Couma habita las mountagnas.
Sé porté un capel mal fach
E la farda prou groussieyra,
Dé grandous tènè pas fieyra ;
Dioû mé damné ! Sioy gabach.

La vida ruda mé play
Aoutan qué la solituda ;
Plan sovèn dins un palay
Doumina l'inquiétuda ;
Vioûré dé pan é dé lach,
En cantén, gardà mas baquas,
Moun bounhur és sans éstaquas :
Dioû mé damné ! Sioy gabach.
(Peyrottes 1897, « Lou Gabach », 178)

Podèm far una tièra de totes los personatges tipes abordats dins son òbra, mas pensi pas que siaga pertinent, e traparetz mai d'informacions dins lo tablèu que fa la sintèsi dels diferents obratges e manuscrits, en anèxa. Ne podèm çaquela evocar un

autre, pas vertadièrament susprenent, mas interessant. S'agís del retraits d'un exiliat espanhòl, sabent que n'i aviá ja fòrça dins Erau a l'epòca de l'escritura del poèma, quitament se plan segur n'i aviá pas tant qu'ara, qu'Erau foguèt al sègle XX un luòc d'acuèlh dels espanhòls que fugissián la guèrra civila e la dictatura. Al sègle XIX èra mai una immigracion economica. Dins lo poèma ont vei plan la nostalgia de l'emigrat que vòl tornar veire sa familha, e tronar trobar son país. Peyrottes utiliza d'allusions que pròba qu'aviá al mens un pauc de cultura espanhòla : cita la Serafina, òbra romanesca de 1797 qu'aguèt un gran succès e la mandolina coma instrument qu'èra bravament utilizat dins lo país per exemple. Mas vesèm tanben qu'intègra son influéncia populara occitana ambe per exemple lo fragment sus l'irondèla, qu'es un motiu comun de cançon populara :

Oh ! Coura t'aouziray
Ma blanca Séraphina,
Cantà l'air gay
Qué play,
Déssus ta mandolina ?
Coura doun té révéray,
Ma tan bella Castilla ?
E coura tournaray
Dins ma câra familha ?
Aquél rêvé qué brilha
S'accoumpliro jamay,
Jamay !

Qu'és cruel quand on és exilat
Sus una terra éstrangeyra !
Aquí, l'hôme és toujours isoulat
Dins la foula houspitalieyra.
Cada printén,
La biroundèla,
Al niz revén,
Lesta e fidèla ;
Yéou, daoûs l'Espagna, moun amour,
La nioch é lou jour,
Plouré toujours.
(Peyrottes 1897, « L'Exilat Espanhòl », 233)

A aquelas poèsias sus de personatges tipés, nos anam interessar ara a d'autres tèmas culturals, e per començar amb l'evocacion del Canal del Miègjorn.

b) Lo Canal del Miègjorn

En 1838, sabèm que Peyrottes participèt a un concors, organizat a la memòria de Peire Paul Riquèt, lo creator del Canal del Miègjorn, per la Société Archéologique de Béziers creada en 1834 per l'avocat Jacques Azaïs (1805-1888) et lo bibliotecari André

Boudard. Obtenguèt una mencion especiala per son originala “Apouthéosa dé Pierré Paul Riquet”⁷. Dins son poèma, s'excusa efectivament de faire l'elògi de Peire Paul Riquet en occitan, mas se plaça tanben dins l'optica d'una valorizacion de l'identitat occitana en metent en relèu lo fach qu'un òme considerat coma tant important siá de Besièrs e qu'enauece aital nòstra cultura e nòstra lenga. Aquela articulacion que mèscla las excusas de parlar la lenga per far una òda publica e la valorizacion de Riquet en tant qu'occitan foguèt considèrada coma engenhosa. Lo recuèlh que realizèt per publicar los resultats del concors, Victor Pavie (1808-1886)⁸ qu'aviá a agut de son costat lo segond prèmi gràcia a un long poèma sus l'ingeniaire, evoquèt la pèça de Peyrottes aital :

La seconde pièce de vers patois, sortie de la plume de M. Peyrottes, potier à Clermont-l'Hérault, a mérité une mention honorable. Les vers où l'auteur s'excuse d'avoir célébré Pierre-Paul Riquet en langue patoise sont très ingénieux, et peuvent être cités comme exemple du génie particulier de cette langue."
(Pavie 1838, 20)

Notam la suspresa de la jurada que reçaupèt un poèma escrit en occitan per un òme del pòble, que meritèt d'èsser premiat :

Fillo dél Lengua-d'Oc ! Ô Béziès adourado !
Dounèros al génie un sublimé géan,
Qué jhounguèt per grandi ta fertilo countrado
La Méditerranéo à l'immansé Océan !
[...]
Pouétos qué cercas uno glouéro éternello,
Laïssa-mé prénné plaço à vostré saint banquét.
Sé mèsclé à vostrés cants ma lénguò maternello,
La fagués pas roujhi, car a bréssat Riquet !
Pavie 1838, 173

Es pas lo sol poèma que Peyrottes compausèt sus Riquet e sul Canal del Miègjorn, e se pòt comprèner, tant es un simbòl del grand Lengadòc istoric. I a tanben « Lou Canal del Mièchjour », qu'es plen d'envoladas liricas d'estil romantic. Se presenta coma un poèta, jove, que recèrca la glòria, e que s'inscriu dins son istòria. Presenta tanben Riquet coma un inspirador e se pòt dedusir que preniá pas solament son inspiracion dins la literatura o la vida sociala de son temps mas tanben dins los monuments a la memòria de las realizacions que compausan l'espaci occitan ont viu :

Génia ! Oh ! Quan toun fioc mé pénètra é m'énspira,
Vaou marida mous cants as accords dé ta lyra ;

⁷ *Revue des langues romanes*, I, 1870, 266.

⁸ Victor Pavie, amic de Sainte-Beuve et de Victor Hugo sostenguèt lo romantisme tre lo començament. Es el que publiquèt Gaspard de la Nuit d'Alosius Bertrand en 1842.

A Pierré-Paul Riquèt pagaray moun tribut.
Car un jouyné pouèta, émbitioux dé glouèra,
Désira qué soun noum siégué amés dins l'histouèra.
Héroux sé quaouqué jour pot atténé aquél but !
(Peyrottes 1840, « Lou Canal del Miéchjour », 39)

Passem ara justament de la cultura dins un sentit general a la consciéncia de l'existéncia d'una literatura occitana que s'inscriu dins una longa temporalitat.

c) Consciéncia de l'existéncia de la literatura occitana

L'avèm vist precedentament, Quitament se Peyrottes èra conscient del fach que i aviá un patrimòni cultural literari occitan e, Peyrottes, a la debuta, èra pas un defenseire del Felibritge que considerava coma desconectat de la realitat populara. Considerava de tot biais que la lenga sabenta èra lo francés. Son poèma « Lou Lay del Darnié Troubayre » es interessant de per son títol e per sa dedicaça. Lo títol fa una referéncia dirècta al primièrs felibres e lo poèma es dedicat a un abat, l'abat Aubert que —e Peyrottes lo qualifica d'« aumouniè das Troubayres prouvençaous ». Ai pas encara pogut trobar de traças d'aquel almoinièr mas cercarai quand serà lo moment de pausar lo trabalh d'edicion critica. Lo poèma es claufit de referéncias religiosas, mas la relacion ambe lo títol es malaisida de comprene subretot que, a l'ora d'ara, se coneis pas la data d'escritura. La sola explicacion que sembla possibla, es que es aquí un omenatge fait per Peyrottes a la mòrt d'un dels “trobares” de son temps e qu'es per aquò que i a tant de referéncias a la mòrt e a la Bíblia :

O sublima sagessa ! Eh ! Bé sièga bénida.
Del mal qu'o suspourtat moun paoure corp és las
Vouyajur, fatigat, hioy mé cal un soulas
La routa qu'ay séguìt n'èra pas gayre unida.
Quan, pécyayre, tout passa é qué tout és mourtel ;
Quan joundroou ma poulsièyra ambé d'aoutra poulsièyra
Mé récoumande à tus, à moun houra darnièyra :
Car sios gran, car sios juste, ô Payre Universel !
(Peyrottes 1897, « Lou Lay del Darnié Troubayre », 97)

Aquel primièr retraits tematic de l'òbra de Peyrottes es estat elaborat en detalhant los punts recurrents apiejats sus d'exemples concrets. Demòra plan segur de far un estudi de las formas e de la metrica per poder apregondir son biais d'escriure, d'esclairar plan de referéncias biograficas e culturalas per poder editar los tèxtes corréctament en prepausant una analisa mai complèta de l'òbra del poèta.

La partida seguenta es consagrada a unas pistas per pausar las basas d'una edicion critica scientifica de las òbras de Peyrottes, dins un futur mai o mens pròche.

III. Problematicas d'edicion

L'objectiu d'aquel trabalh es, dins un tèrme mai o mens long, de realizar l'edicion critica de l'òbra de Jean-Antoine Peyrottes, que, o rapèli, es pas jamai estat completament editat. Tanben dins aquesta partida, anam prepausar de pistas per realizar aquel projècte. Començarem per donar quelques elements sus la question de la grafia, e suls biais de procedir que pensi seguir. Continuarem puèi en evocant la correspondéncia parciala entre los manuscrits e los tèxtes imprimits e acabarem en prepausant un idèia per la causida dels poèmas d'editar.

1) Grafia

Avèm ja notat que la grafia de Peyrottes es pas la grafia normalizada, ni mai la grafia qu'apelam mistralenca, perque aquela grafia elaborada per Romanilha èra pas estada mesa en avant del temps de l'escritura de Peyrottes. Es una grafia que podèm qualificar de patoèsanta, perque seguís pas de nòrma ni per rapòrt a un dialècte, ni per rapòrt a l'ensemble del domeni occitan. I a doncas tot un trabalh de transcripcion en grafia originala acompanhada eventualament de la grafia normalizada qu'es de far e que permetrà d'ajudar al trabalh de traduccion necessari per la publicacion d'una edicion critica destinada a la valorizacion de l'òbra del poèta.

Ai ja començat un pauc aquel trabalh de mesa en grafia normalizada e de traduccion, dins l'objectiu d'o far pauc a pauc per totes los poèmas de Peyrottes, quitament los que causirai publicar pas per de rasons que seràn expausadas dins la partida de comentari de l'òbra.

Vaquí un exemple del trabalh fach a partir del poèma « L'Exilat Espagnol ».

L'Exilat Espagnol	L'Exiliat espanhòl	L'Éxilé Espagnol
Oh ! Coura t'aouziray, Ma blanca Séraphina, Cantè l'air gay Qué play, Déssus ta mandolina ? Coura doun té révéray, Ma tant bella Castilla ? E coura tounaray Dins ma câra familha ? Aquél rêvé qué brilha S'accompliro jamay, Jamay !	Ò ! Quora t'ausirai, Ma blanca Serafina, Cantar l'aire gai Que plai, Dessús ta mandolina ? Quora donc te reveirai, Ma tant bèla Castilha ? E quora tornarai Dins ma cara familha ? Aquel reva que brilha S'acomplirà jamai, Jamai !	Oh ! Quand t'entendrai-je, Ma blanche Séraphine, Chanter l'air gai Qui plaît, Sur ta mandoline ? Quand donc te reverrai-je, Ma si belle Castille ? E quand rentrerai-je Dans ma chère famille ? Ce rêve qui brille Ne s'accomplira jamais, Jamais !

Qu'és cruel quand on és exilat Sus una terra éstrangeyra ! Aquí, l'hôme és toujours isoulat Dins la foula houspitalieyra. Cada printén, La biroundèla Al níz revén, Lesta é fidèla ; Yéou, daoûs l'Espagne, moun amour, La nioch é lou jour, Plouré toujours.	Qu'es crudèl quand òm es exiliat Sus una tèrra estangièira ! Aquí, l'òme es totjorn isolat Dins la fola inospitalièra. Cada printemps, L'ironda ⁹ Al nis reven, Lèsta e fidèla ; Ieu, daus l'Espanha, mon amor, La nuòch e lo jorn, Plore totjorn.	Que c'est cruel lorsqu'on est exilé Sur une terre étrangère Ici, l'homme est toujours isolé Dans la foule hospitalière. Chaque printemps, L'hirondelle Revient au nid, Leste et fidèle ; Moi, l'Espagne, mon amour, Nuit et jour, Je pleure toujours.
--	--	--

I aurà tot un trabalh de nòtas lingüísticas d'estructurar per mostrar los francismes, los castelhanismes eventuals, e lo manca de correspondéncia de còps entre la sonoritat originala e la sonoritat un còp lo mot passat en grafia normalizada.

Ara que nos sèm interessats al trabalh de menar al nivèl del parlar e de la grafia de Peyrottes, nos anam concentrar sus la problematica de la comparason entre los manuscrits amb las edicions ja publicadas.

2) Correspondéncia entre los manuscrits e los tèxtes imprimits

Quand soi anat al CIRDOC per consultar los manuscrits, faguèri un trabalh de comparason entre las versions numerizadas e los manuscrits, per verificar que tot èra plan numerizat. Me mainèri que i aviá calques mancas que senhalèri, tanplan que ara son estadas corregidas. Aprèp, quand foguèri doncas segur de dispausar de tot çò que èra consultable dins lo fons del CIRDOC, comencèri de far un trabalh de comparason, per veire quines poèmas èran estats editats, dins quin recuèlh e quines poèmas o èran pas estats. Ai donc pauc a pauc elaborat un tablèu comparatiu [cf. **Anèxa 3 : Estudi de las edicions de las òbras de J.-B. Peyrottes**].

Ne soi ara a començar a comparar, vèrs aprèp vèrs, las versions dels tèxtes, e a precisar lo trabalh de datacion perque las datas de l'edicion de 1897 son falsas. Es estat evident que caliá plan tot reprene en agachant los manuscrits. Me cal cercar e tanben trobar de tèxtes per totes las referéncias que dona dins sas òbras, que siagan d'allusions a d'autres autors o a d'amics. Aimariái plan tanben ensajar d'explicar cossí ne venguèt a escriure o traduire de poèsias suls musulmans e suls kabils d'Argeria.

⁹ Dins lo poèma original, Peyrottes utiliza "biroundèla", que pareis èsser un francisme, mas qu'es pro repandut dins l'usage oral.

Enfin, me caldrà causir quines tèxtes editar, e quines critèris de seleccion caldrà aplicar. L'estudi apregondit dels poèmas un a un permetrà en principi de ciblar los poèmas que meriton d'èsser coneguts.

3) Causida dels tèxtes d'editar

Tot primièr, es important de rapelar que i aguèt sonque una edicion del vivent de Peyrottes e que capitèt pas de se faire editar mai. L'edicion postuma de 1897 es pas complèta, e repren pas lo trabalh que Peyrottes faguèt e que se pòt constatar a la consulacion de sos manuscrits.

Per exemple, lo manuscrit Ms 24 es organizat coma un recuèlh, per èsser publicat e Peyrottes los presentèt a d'editors, mas aquela volontat d'estructuracion foguèt pas presa en compte pel Comitè Peyrottes al moment d'editar los tèxtes del poèta : ni l'òrdre, ni los poèmas, ni las datas son pas estadas fisèlament represas.

Lo manuscrit Ms 324-B el, es organizat en quasèrns, ambe de nòtas a la man de Peyrottes per dire que caliá pas copiar l'un o l'autre dels poèmas quand son ja, dins un altra version, sus un autre quasèrn. Es doncas una espròva, corregida, que deviá èsser menada a l'imprimariá o a l'ostal d'edicion.

Lo manuscrit « Poésies languedociennes et gasconnes » es tanben organizat al pròpre per èsser publicat.

L'important va doncas èsser de comprèner la logica de l'autor, per editar sos tèxtes del biais lo mai fisèl possible, çò qu'es pas estat fait dempuèi 1840. Va caler saber tanben cossí se posicionar per rapòrt a las diferentas versions dels poèmas, las dels diferents manuscrits, mas tanben las que son estadas publicadas dins la premsa (*Lo Parpalhon* d'Agen, *l'Abelha Agenesa*, lo *Bouil-abaïss*, lo *Babillard*, lo *Furet*, lo *Suffrage Universel*, *l'Independent d'Erau*, *l'Echo de Lodève*, lo *Bitterois*, lo *Taribary*, lo *Rhonèl* etc...). La comparason de tot aquela matèria me deuriá permetre de causir, e de justificar ma causida, per poder fargar una edicion plan estructurada e argumentada.

Per aquò far me caldrà tanben ensajar de tornar a las originas dels manuscrits, ensajar de traçar lor percors fins al CIRDOC ont son ara conservats. Dins lo meteis temps cal ensajar de veire se i a pas encara de manuscrits que serián encara conservats per de particuliers, d'erudits locals o de familha. Solament tot aquel trabalh fait, poirai alara envisatjar d'editar, e d'apondre de nòtas criticas e analiticas, d'un punt de vista literari, lingüistic, istoric e sociologic.

CONCLUSION

Avèm evocats totes los aspèctes biografics, e de contextualizacion de l'òbra de Peyrottes als nivèls istoric, geografic, lingüistic, politic e religiós. Nos permetèt d'abordar l'estudi tematic e de far de preposicions per l'edicion critica futura qu' avèm justificada. Serà un trabalh futur de recèrca, de realizar, de publicar, e de valorizar, d'en primièr dins la comuna de Clarmont-d'Erau.

Nos podèm demandar a quin punt la poesia de Jean-Antoine Peyrottes es actuala, e dins quina mesura pòt encara interessar un public del sègle XXI. Nos cal notar que lo cercle occitan de Clarmont-d'Erau realizèt d'enregistraments dels poèmas en 2005, acompanhats de musica perque mòstra que i a encara un interès marcat dins sa comuna d'origina. Dins la meteissa optica, podèm remarcar, aprèp lo testimòni telefonic d'una bibliotecària de Clarmont, que Peyrottes es encara legit e estudiat. Foguèt per exemple l'objècte d'una exposicion creada pel personal de la bibliotèca e de las archius municipalas.

Gràcia a una edicion critica scientificament menada, sembla que seriá possible de far una lectura modèrna de l'òbra de Peyrottes, perque desvelopa de tèmas encara d'actualitat : l'alienacion al trabalh, las condicions de vida del pòble, la libertat o encara la relacion a la religion, notadament dins un contèxte social pro laquiós e marcat per l'irrupcion regulara d'elements dramatics.

Bibliografia de Jean-Antoine Peyrottes

Òbras imprimidas

- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Lous orchelets de J. A. Peyrottes : espeça dé Taralié qué s'es més dins lou cap d'estré poueta...*, 1837
Mis en ligne sur Rosalis : http://numerique.bibliotheque.toulouse.fr/cgi-bin/superlibrary?a=d&d=/ark:/74899/B315556101_RC19_000792_003
Toulouse, Bibliothèque d'Etudes et du Patrimoine, réserve des livres rares C XIX 792
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *La filla de la mountagna : Oda coupousada pè dél Pioch de Bissou*, article de la revue Le Babillard, 5 janvier 1840
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), *Pouésias patouèzas / del taralié J.-A. Peyrottes*, Montpellier, imprimerie de Veuve Ricard, 1840
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/224>
Béziers CIRDÒC – Médiathèque Occitane, CAC 1800
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *La Doutaciou d'un efan del pople*, article de la revue L'Indépendant, avril 1841 – juin 1844
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *La Libertat*, article de la revue L'Indépendant, avril 1841 – juin 1844, p250
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *L'entarramén d'un éfan*, article de la revue L'Indépendant, avril 1841 – juin 1844
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Le Temps*, article de la revue L'Indépendant, avril 1841 – juin 1844
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Lou boun Samaritèn*, article de la revue L'Indépendant, avril 1841 – juin 1844
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Las Fadechailhas*, 1842
Mis en ligne sur Rosalis : http://numerique.bibliotheque.toulouse.fr/cgi-bin/superlibrary?a=d&d=/ark:/74899/B315556101_RC19_000792_004
Toulouse, Bibliothèque d'Études et du Patrimoine, réserve des livres rares C XIX 792
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Compassiou*, article de la revue Le Babillard, 24 décembre 1842
Montpellier, Médiathèque
- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Richessa e paoudièyra*, article de la revue Le Babillard, 19 mars 1843

Montpellier, Médiathèque

- PEYROTTE, Jean-Antoine : *Déliré pouétiqua*, article de la revue Le Babillard, juin 1843
Montpellier, Médiathèque

- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), *Oeuvres patoises* / de J.-A. Peyrottes,... ; [ed. par le] Comité Peyrottes, 1897
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/568>

Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, CAC 1051

- *La Prièra del Vèspré. roumança, paraoulas dé J.-A. Peyrottes, musica de Pierre Lugagne*
<https://mediatheques.montpellier3m.fr/DEFAULT/doc/CAMO/430054>
Montpellier, Médiathèque, V8927(15)

Manuscrits

- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), [Recueil de poèmes de Jean-Antoine Peyrottes, Dossier A], *Occitanica - Mediatèca Enciclopedica Occitana / Médiathèque encyclopédique occitane*
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/3206>

Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, Ms 324 (A)

- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), [Recueil de poèmes de Jean-Antoine Peyrottes, Dossier B], *Occitanica - Mediatèca Enciclopedica Occitana / Médiathèque encyclopédique occitane*
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/3210>

Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, Ms 324 (B)

- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), [Recueil de poèmes de Jean-Antoine Peyrottes, Dossier C], *Occitanica - Mediatèca Enciclopedica Occitana / Médiathèque encyclopédique occitane*
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/3211>

Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, Ms 324 (C)

- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), Poésies populaires / J. A. Peyrottes, *Occitanica - Mediatèca Enciclopedica Occitana / Médiathèque encyclopédique occitane*, 1838
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/225>

Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, Ms 24

- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), Poésies languedociennes et gasconnes / Peyrottes, *Occitanica - Mediatèca Enciclopedica Occitana / Médiathèque encyclopédique occitane*
<http://www.occitanica.eu/omeka/items/show/523>

Toulouse, Service commun de documentation de l'Université Toulouse 1 Capitole, bibliothèque de l'Arsenal. Cote : Ms 196

Obratges critics

- MARY-LAFON : *Tableau historique et littéraire de la langue parlée dans le Midi de la France et connue sous le nom de langue romano-provençale*, Paris, Maffre-Capin, 1842
BU Arsenal – Service livre ancien - res35359
BU Arsenal – Service livre ancien – Res Mn 7664
BEM Galerie LI 05-54
<https://archive.org/details/tableauhistoriq02marygoog>
- CABRIÉ : *Le troubadour moderne*, Paris, librairie d'Amyot, 1844
BEM Galerie LI 01-69
- ROQUE-FERRIER, Alphonse : *Victor-Hugo, Peyrottes et le journal Le Suffrage Universel de Montpellier*
<http://www.sudoc.fr/138547866>
Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, CBC 546.a
- JUBINAL, Achille (1810-1875), *Le procès Peyrottes* / Achille Jubinal, *Occitanica - Mediatèca Enciclopedica Occitana / Médiathèque encyclopédique occitane*
<http://www.occitanica.eu/omeka/items/show/535>
Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, IE-03
- PEYROTTE, Jean-Antoine (1813-1858), *J.-A. Peyrottes, poète-potier : 1813-1858 : lettres inédites et documents* / publ. avec notes par S. Léotard ; précédés d'une étude par P. Vigné d'Octon, *J.-A. Peyrottes, poète-potier : 1813-1858 : lettres inédites et documents*, Clermont l'Hérault, imprimerie S.Léotard, 1898
<http://occitanica.eu/omeka/items/show/248>
Béziers CIRDÒC - Médiathèque Occitane, CBB 752
- Communication au Colloque de Montpellier de l'association 1851, les 18 et 19 septembre 1998
https://1851.fr/themes/merle_montpellier/
- TROUBAT, Jules : *Gaietés de Terroir*, Paris, L. Duc et cie, 1903
Paris – Institut de France – Lovenjoul O 7166
Paris – Institut de France – NSd 1528 CTL 2018
Paris IV – CEROC – 7049 (fond Boutière)
- *Revue catalane, Organe de la Société d'Études catalanes (voir pdf)*, Perpignan, 15 janvier 1907, pp 293 -294
- Bulletins du GREC, Groupe de recherches et d'études du Clermontais : revue culturelle de la Moyenne Vallée de l'Hérault :
 - Article de Daniel Laffont sur Jean-Antoine Peyrottes, Edité par Groupe de recherches et d'études du Clermontais. Clermont-l'Hérault, 1977
 - Article de Pierre Azémard : "Jean-Antoine Peyrottes :: poète-potier clermontais de la langue d'Oc (1813-1858), 1991, n°59-60 ; p.17
 - 1985, n° 37-38 ; pp. 27-46

- Dossier Peyrottes, numéro spécial consacré à Jean-Antoine Peyrottes
- Article de Nathalie Pistre, "Peyrottes, potier de terre et poète Clermontais, 1813 – 1858, 1987, n°42-43, p 47
- Article de Nicole Martinez, "Un artisan potier épris de liberté. Jean-François Peyrottes (1813 – 1858) de Clermont : voici cent ans était honoré le poète-potier", 1999, n°86-87-88, 2e semes. Pp 8-9
- Jacques Belot, "Hommage à J. A. Peyrottes pour le centenaire de l'inauguration de la statue à Clermont- l'Hérault, 1999, n°86-87-88, p 7-10

Montpellier, Médiathèque Emile Zola, Patrimoine Sabatier d'Espeyran, magasin des périodiques, 99228

- PISTRE, Nathalie : *Jean-Antoine Peyrottes, Poète-potier occitan (18 mars 1813 – 4 juillet 1858)*, Mémoire de maîtrise en histoire contemporaine, sous la direction du professeur R. Huard, Montpellier, Université Paul-Valéry, 1984
Bibliothèque Municipale de Clermont-l'Hérault, fond occitan, B 840 PEY
Montpellier BU Saint-Charles, locaux du laboratoire CRISES, MH.1984.MON-5
Béziers CIRDOC - Médiathèque Occitane, CT 183

- RIBARD, Dinah : *De l'écriture à l'événement. Acteurs et histoire de la poésie ouvrière autour de 1840* in *Revue d'Histoire du XIXème siècle*, Société d'histoire de la Révolution de 1848 et des révolutions du XIXème siècle, n°32, 2006, p79 – 91
<http://rh19.revues.org/1095>

- RIBARD, Dinah : *Le temps de la poésie des ouvriers, Prise de parole, travail et littérature en contextes*, in *Des contextes en histoire (sous la direction de Florent Brayard) – Actes du Forum du Centre de Recherches Historiques*, 2011, p277 – 294
<http://crh.ehess.fr/docannexe/file/3856/15bcrh13ribard.pdf>

Bibliografia sus Clarmont d'Erau

- DURAND, Auguste : *Histoire de la ville de Clermont-l'Hérault et de ses environs -- par l'abbé A.D.*, Montpellier, Chez les principaux libraires, 1837
En linha sus Gallica : <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k6568079x>
BEM Salle de lecture, HR 13-65 (exclu du prêt)

- PASTRE, Louis : *Le sous-dialecte bas-languedocien de Clermont l'Hérault : notes historiques, philologiques, grammaticales, lexicographiques, folkloriques et bibliographiques -- Louis Pastre*, Perpignan, Imprimeur J. Comet, 1913
BEM Galerie, LA 02-60 (exclu du prêt)

- CRÉMIEUX, Adolphe : *La vie politique et économique à Claermont-l'Hérault au XVIIème siècle*, Montpellier, Causse Graille Castelnau Editeurs Imrpimeurs, 1949
BEM Salle de lecture, HR 13-30

- REY, Raymond : *Clermont l'Hérault*, Paris, Société française d'archéologie, 1951
BU Arsenal, communication en différé, 90567-21-6

- COMBARNOUS, Gaston : *Le développement topographique de Clermont-l'Hérault*.
In: *Annales du Midi : revue archéologique, historique et philologique de la France*

méridionale, Tome 72, N°51, 1960. pp. 257-272
http://www.persee.fr/doc/anami_0003-4398_1960_num_72_51_6337

- THOMSON, James K. J. : *Clermont-de-Lodève, 1633-1789 : fluctuations in the prosperity of a Languedocian cloth making town* -- J. K. J. Thomson, Cambridge, Cambridge University Press, 1982

BUC Mirail, magasin 1, Z11772

- FLEURY-GENIEZ A-P : *Histoire populaire de la ville de Clermont-l'Hérault et de ses environs, depuis les temps les plus reculés jusqu'à la Révolution*, Montpellier, 1885
Montpellier, Médiathèque Émile Zola, patrimoine, fond Sabatier d'Espeyran, 11135

- TORREILLES, Claire : « *La revendication identitaire de J.A.Peyrottes, poète-potier de Clermont-l'Hérault* ».

In : *Revue des Langues Romanes*, tome XC. n°2, L'identité occitane ?, 1986. p. 188-205.

BUC Mirail, magasin 1er étage, XEP 1066

BEM Galerie, REV 03

- AMAL, Francine : *Clermont-l'Hérault et son canton : Hérault -- Ministère de la Culture et de la Communication, Inventaire général des monuments et des richesses artistiques de la France, Région de Languedoc-Roussillon ; [sous la dir. de Francine Arnal] ; [éd. par Marie-Sylvie Grandjouan]*, Montpellier, inventaire général, 1988

BUC Mirail, magasin 5, M 12409-33

- MOULIAS-CARLAT, Daniel : *Microtoponymie de l'ancienne baronnie de Clermont-l'Hérault* -- Moulias-Carrat Daniel ; sous la direction de Pierre André Sigal, Jean-Claude Hélas et Jean-Loup Abbé, Montpellier, Mémoire université Montpellier III, 1996

BEM Salle mémoires, TU 2655

- HERNANDEZ Patrick : *Mémoire en images : Clermont-l'Hérault*, Gloucestershire, 2005

Montpellier, Médiathèque Émile Zola, Bibliothèque d'Occitanie, OC944.840CLE

Montpellier, BU Lettres, 944.84 HER

- Site internet du GREC, Groupement de Recherches et d'Études du Clermontais

Consulté le 5 mars 2017

<http://www.grec-clermontais.org/index.php>

Bibliografia istorica e religiosa

- CHOVLVY, Gérard : *Géographie Religieuse de l'Hérault contemporain*, Paris, PUF, 1968

- CHOVLVY, Gérard : *Christianisme et société en France au XIXème siècle (1790 – 1914)*, Paris, Seuil, 2001

- LIEUTARD, Hervé : *La conversion des occitanophones à l'usage du français*, in *Lenga e País d'Òc*, n°45, p5, 10/2005

<http://www.educ-revues.fr/LPOc/AffichageDocument.aspx?iddoc=41831>

- LODDO, Daniel : *Espaces thérapeutiques, saints guérisseurs et autres intercesseurs...: actes du colloque de Gaillac (Tarn) des 9, 10 et 11 décembre 2005*, Cordes sur Ciel (Tarn),

Documents Audio

- Tega-los e sos amics [enregistrement sonore] : poèmes, histoires et chansons du Clermontais [région de Clermont-l'Hérault, Hérault] / Aimé Agussol, Jean-Antoine Peyrottes, René Caylus... [et al.], aut. ; Tega-los, groupe voc. Et instr. ; Jeanne Lamic, Daniel Lafont... [et al.], voix, Jonquière, Mangeclous, 2005
<http://www.sudoc.fr/092579647>
Béziers CIRDÒC – Médiathèque Occitane, 9.48 TEGA.a

Autres

- Dossier Peyrottes au CIRDÒC, Dos A/P
- *Victor Hugo, Peyrottes et le journal Le Suffrage Universel, de Montpellier*, Montpellier, Imprimerie Méridionale
Béziers CIRDÒC – Médiathèque Occitane, Fond Peire Azema, Dossier Peyrottes
- Pierre-Jean de BÉRANGER : *Œuvres complètes de Béranger*, éditées par H. Fournier, 1839
En ligne sur le site Wikisource
https://fr.wikisource.org/wiki/%C5%92uvres_compl%C3%A8tes_de_B%C3%A9ranger
(consulté le 8 mai 2017)
- MOQUIN-TANDON, Alfred : *Ancien patois de la France. Un monitoire de 1546, réimprimé en 1846...*, Bordeaux, imprimerie de Durand, 1846
- LAFONT, Robert et ANATOLE, Christian : *Nouvelle Histoire de la Littérature Occitane*, Paris, PUF, 1970, deux tomes
- Referências de tèxtes de poètas del cercle literari de Clarfont-d'Erau, qu'ai pas encara encontrat dins los catalògs de bibliotècas.
 - J. DEIDER : *Poésies Patoises. " Lou vièl Nouè, la Pastourella, las cèndres de Napoléon "*
 - L. BANS : *Curaboursosh, la Ribota al Graniè*
 - F. DÉJEAN : *Fables de La Fontaine en patois de Clermont*

ANÈXA 1 : Estudi tematic dels poèmas de Pouézias Patouèzas de Joan-Baptiste Peyrotte

L'objectiu d'aquel tablèu es de mostrar las tematicas presentas dins lo recuèlh de Peyrottes publicat en 1840. Utilizèri las casas negras per marcar quand lo poèma correspondiá a la categoria evocada en debuta de columna. Per calques columnas coma «Retrait de Personatge» o «Autres», marquèri d'indicacions mai precisas dins las casas al luòc de las marcar de negre.

		Tema dels poèmas									
	Títol	Religiós	Politic	Retrait de Personatge	Femnas	Cocuts	Parodia	Poèsia	Epitafas / epigramas	Lenga	Autres
1	Ma Voucaciou										
2	As ouvriès										
3	Lou Tioulat Paternel										Clarmont
4	Lou Printéns										sason
5	Apouthéosa dé Pier-ré-Paul Riquet			peire paul riquèt							
6	Coumplimen a un amic										
7	Lou gaou dé l'Ama										
8	A Monsieur Casimir B...										
9	A mossu dé Lamartina										
10	Lou Canal del Miechjour										Canal del Miègjorn
11	Rêflexioûs d'un Proulétay										
12	Cant dél Paoumounisté										
13	Lou Christ			Crist							
14	Rondèou sus l'almanac dél granié pouëtica dé l'an 1838										

15	Oda imitada dél psaoumé CXXXVI										
16	A ma musa – sus la sésida das orcholets										
17	Couplets per la santa pélagia...			Espitalièra							
18	La sènta Thérèsa			Espitalièra							
19	Lou Toumbéou de moun Payré										família
20	Lou Premié Dupat										
21	Lou Coucuagé										
22	La filha dé la moun- tagna			filha mon- tanha							
23	Laméntatioûs del Lé- proux			leprós							
24	Cant d'un Pèra al brès dé soun Efan										família
25	Lou Noufragé Mysté- rioux										
26	1840 !										
27	Jhanna d'Arc			Joana d'Arc							
28	Lous Proulétarys										
29	Adioûs à la Pouèsia										

ANÈXA 2 : Estudi tematic dels poèmas de Oeuvres Patoises de Joan-Baptiste Peyrotte

L'objectiu d'aquel tablèu es lo meteís que lo del tablèu precedent, amb un foncinament similar, mas per lo recuèlh publicat en 1897 pel Comitatz Peyrottes.

	Títol	Tema dels poèmas									Autres
		Religiós	Politic	Retrait de Personatge	Femnas	Cocuts	Parodia	Poèsia	Epitafas / epigramas	Lenga	
1	Lou Prèmié Dupat										
2	Envoi										
3	Lou Coucuagé										
4	Mouninada										
5	As Ouvrièrs										
6	A la mor										
7	Coupâssiou										
8	Vers gravats per l'Aoutur sus una dignèyrola én terra quiocha										
9	A mon ami Ernest Bonneville										
10	Jhana (Carpice)			Pastora							
11	Ma voucaciou										
12	La libertat										
13	La doutaciou d'un Éfan dél Poble										
14	Cant de Miséra										
15	Bras é cor										
16	Noué										
17	Un cant sus una Toumba										

18	La prièra Uni- versèla										
19	Salvator, mon éfan										
20	La lingadociéna										
21	Hymna das Trabailhayres										
22	La Vésuvièna										
23	Aco sé gasta !!!										
24	A l'Echo del Mièchjour										
25	Lous Teys- sèyres Silé- siens										
26	1840										
27	Richéssa é paoudièyra										
28	Rêflexioûs d'un Prouléta										
29	Appel as Élec- tous del cou- lège extra-mu- ros dé mount- pélié										
30	A Charles Pon- cy										
31	Prouphécia										
32	Lou parpailhou d'Agen										
33	Réspounsa én d'una satira Anonyma										
34	Épitaphas										
35	Désespouer										
36	Respounsa à M. Duprout										

37	Un paou d'his- touèra...										
38	Lou Bouilh- abayssa										
39	Cantiqua sus la Mor dé Mada- ma Casimir- Maistre										
40	Lou lay del dar- nié troubayre										
41	Lous obriés										
42	A bas lou Bou- net Phygien !										
43	Loyaoutat n'o pas Vergougna										
44	Lo Gal dél Clouquiè										
45	Gratias										
46	Paciença										
47	La marcha das Cosaquas én Uropa										
48	Royautat é Ré- publica										
49	A. Trimm										
50	Lou Tramblayré										
51	Lou Lampista			lampista							
52	L'escoubilhayré			escombilhaire							
53	Coucarrous é Cassibrailha										
54	Lous Païsans			païsans							
55	Jhan lou plou- rayré			lo ploraire							
56	Touèna lou Ri- souyé			lo risolhièr							
57	1852										

58	Caritat										
59	Joya										
60	Tristéssa										
61	Lous Prouléta- rys										
62	Laméntatioûs del Léproux			leprós							
63	Nostré Ciel										
64	Epitra ou Léttra Famileyra										
65	Coupléts qué débïoou estré cantats à la no- ça d'un avouat			Avocat							
66	A mossu dé La- martina										
67	Estrénas			Curat							
68	A ma musa – sus la sésida das orcholets										
69	Cant dél Paou- mounisté										
70	Couplets per la santa pélagia...			Espitalièra							
71	La sènta Thérè- sa			Espitalièra							
72	A J. Roumania										
73	Lou trioumphié das Orcholéts										
74	La Banda Jouyousa			Grop de joves							
75	L'holy dé Cabel										
76	Lou Gabach			gabatch							
77	Déliré										
78	La filha del Ka- byla			kabyla							

79	La crous d'hounou										
80	Lou parasol marouquin										
81	O crux, Ave !										
82	As Electous										
83	A Victor Hennequin			hennequin							
84	Lous très viou-zés			vioses							
85	L'anti-couzi										
86	La mor dé Roumiaoû			gat							
87	La sênt antouè-na										
88	Lou marchan d'Allumétas			marchand d'alumétas							
89	Lous Braffayrés										
90	Apouthéosa dé Pierré-Paul Riquet			peire paul riquet							
91	Lou Noufragé Mystérioux										
92	Jhanna d'Arc			Joana d'Arc							
93	La rénayssença pouétiqua del michjour										
94	Lou Célibatary			lo celibatàri							
95	La Gitana			la gitana							
96	Agounisà d'amour										amor
97	Lou gaou dé l'Ama										
98	Lou printén										sason
99	Lou souldat poulounés			soldat polonés							

100	Lou Toumbéou de moun Payré										família
101	L'exilat espa- gnol			exilat es- panhòl							
102	Cant d'un Pèra al brès dé soun Efan										família
103	La Nobia é las Biroundèlas										amor e natu- ra
104	Lou cant del muezzin										
105	Margoutoun										amor d'un militar
106	Nouvèmbre										
107	L'artista			l'artista							
108	Ma philosophia										
109	La filha dé la mountagna			filha montan- ha							
110	L'enterramen d'un Efan										enterrament de son filh
111	Stropha escri- cha sus un vou- lumé dé poué- sias oufridas à Mme D										
112	Lou Christ			Crist							
113	Sagèssa										
114	Prièra dél Christ										
115	Oda imitada dél psaoumé CXXXVI										
116	Ave Maris Stel- la										
117	Saluàtiou dé l'Anja Gabriel										
118	Epitra Campa- gnarda										

119	Quatren gravat sus une dignéy- rola ouffrida a Mme C.M.										
120	Couplimen a un amic										
121	A Monsieur Ca- simir B...										
122	Lou Canal del Miechjour										Canal del Miègjorn
123	Rondèou sus l'almanac dél granié pouètica dé l'an 1838										
124	Adioûs à la Pouèsia										
125	Aymaz toujours										amor
126	Lou languédo- cien a appoloun										
127	Désoulacioû et Counsoulacioû										
128	A moun amiga infidela										Infidelitat / amor
129	Lous régrèts dé l'incousténça										amor
130	Lou sort dél Carnaval										carnaval
131	Lou boun sa- maritèn										
132	La prièra dé Vespré										
133	La filha dél Po- plé			filha del poplé							
134	Lou Tioulat Pa- ternel										Clarmont

ANÈXA 3 : Estudi de las edicions de las òbras de Jean-Baptiste Peyrottes

L'objectiu d'aquel tablèu, encara de completar per poder fargar una edicion critica de l'òbra de Peyrottes, es de datar cadun dels poèmas que son estats editats a partir dels manuscrits e de ne marcar la correspondéncia ambe la pagina dins las edicions. Es tanben de mostrar dins quin manuscrit se tròban cada òbra. Establiguèri lo tablèu a parti de las diferentas òbras e manuscrites depausats al CIRDÒC.

	Títol	Data	Edicions		Manuscrits				
			Oeuvres Patoises	Pouésias Patouèzas	324a	324b	324c	PLG	324 PP
1	Lou Prèmié Dupat		p3	p81					
2	Envoi		p5	p84					
3	Lou Coucuagé		p6	p87					
4	Mouninada		p8						
5	As Ouvriès		p12	p5					
6	A la mor		p14			Òc			
7	Coupâssiou		p18		Òc	Òc			
8	Vers gravats per l'Aoutur sus una di-gnèyrola én terra quiocha		p20			Òc *2 (al jouyne Felix B.)			
9	A mon ami Ernest Bonneville		p21			Òc			
10	Jhana (Capirce)		p24			Òc			
11	Ma voucaciou		p26	p1		Òc			
12	La libertat		p28			Òc *2			
13	La doutacioû d'un Éfan dél Poble	1842	p30			Òc *2			
14	Cant de Miséra		p33		Òc	Òc *2			
15	Bras é cor		p35			Òc			
16	Noué		p37			Òc (la gé-pia)			
17	Un cant sus una Toumba		p40			Òc			
18	La prièra Universè-la		p42			Òc			
19	Salvator, mon éfan		p46			Òc			
20	La lingadociéna		p48			Òc			

21	Hymna das Travail-hayres		p51		Òc	Òc			
22	La Vésuvièna		p54			Òc			
23	Aco sé gasta !!!		p57			Òc			
24	A l'Echo del Mièch-jour		p59		Òc	Òc			
25	Lous Teyssèyres Silésiens		p61			Òc			
26	1840		p63	p113		Òc			
27	Richéssa é paou-dièyra		p66		Òc	Òc *2			
28	Rêflexioûs d'un Proulétay		p68	p49		Òc			
29	Appel as Électous del coulège extra-muros dé mount-péllié		p69		Òc	Òc *2			
30	A Charles Poncy		p72			Òc			
31	Prouphécia		p76			Òc *2			
32	Lou parpailhou d'Agen		p77			Òc			
33	Réspounsa én d'una satira Anonyma		p79			Òc *2			
34	Épitaphas		p81			Òc			
35	Désespouer		p83			Òc			
36	Respounsa à M. Duprout		p85			Òc (dins A Monsieur Peyrottes)			
37	Un paou d'histouèra...		p86		Òc	Òc			
38	Lou Bouilh-abayssa		p90			Òc			
39	Cantiqua sus la Mor dé Madama Casimir-Maistre		p91			Òc			

40	Lou lay del darnié troubayre		p94		Òc	Òc			
41	Lous obriés		p98		Òc	Òc	Òc		
42	A bas lou Bounet Phygien !		p100		Òc	Òc	Òc		
43	Loyaoutat n'o pas Vergougna		p102			Òc	Òc		
44	Lo Gal dél Clouquiè		p104			Òc	Òc		
45	Gratias		p106		Òc	Òc	Òc		
46	Paciença		p108		Òc	Òc	Òc		
47	La marcha das Co- saquas én Uropa		p110			Òc			
48	Royautat é Répu- blica		p113		Òc	Òc			
49	A. Trimm		p115		Òc	Òc			
50	Lou Tramblayré		p117			Òc			
51	Lou Lampista		p119			Òc			
52	L'escoubilhayré		p121			Òc			
53	Coucarrous é Cas- sibrailha		p123			Òc			
54	Lous Païsans		p125			Òc			
55	Jhan lou plourayré		p127		Òc	Òc			
56	Touèna lou Risouyé		p129			Òc			
57	1852		p132			Òc			
58	Caritat		p134			Òc	Òc *2 (las di- gnèyrolas...)		
59	Joya		p138			Òc (A mos- su H. Four- toul)			
60	Tristéssa		p139			Òc (A mos- su H. Four- toul)			
61	Lous Proulétarys		p140	p131		Òc			

62	Laméntatioûs del Léproux		p144	p95		Òc (A Moussu A. Ménard)			
63	Nostré Ciel		p148			Òc	Òc (lou ciel dél mièchjour)		
64	Epitra ou Léttra Famílieyra		p151			Òc			
65	Coupléts qué débíou estré cantats à la noça d'un avouat		p157		Òc				
66	A mossu dé Lamar-tina		p159	p33		Òc			
67	Estrénas		p161			Òc			
68	A ma musa – sus la sésida das orcho-lets		p162	p67		Òc			
69	Cant dél Paoumou-nisté		p164	p53		Òc *2			
70	Couplets per la santa pélagia...		p165	p71		Òc			
71	La sènta Thérèsa		p167	p73		Òc			
72	A J. Roumania		p169			Òc			
73	Lou trioumphé das Orcholéts		p172			Òc			
74	La Banda Jouyou-sa		p174			Òc			
75	L'holy dé Cabel (delirium tremens)		p176			Òc (deli-rium tre-mens)			
76	Lou Gabach		p178			Òc			
77	Déliré		p180		Òc	Òc			
78	La filha del Kabyla		p182		Òc	Òc			
79	La crous d'hounou		p184		Òc	Òc			
80	Lou parasol marou-quin		p187		Òc	Òc *2			

81	O crux, Ave !		p188		Òc (la crous)	Òc			
82	As Electous		p189		Òc	Òc			
83	A Victor Hennequin		p191		Òc (toast)	Òc			
84	Lous très viouzés		p192			Òc			
85	L'anti-couzi		p195		Òc	Òc			
86	La mor dé Rou-miaoû		p197			Òc	Òc (régrets de dona Michèla...)		
87	La sént antouèna		p199		Òc	Òc			
88	Lou marchan d'Al-lumétas		p201			Òc			
89	Lous Braffayrés		p203			Òc			
90	Apouthéosa dé Pierré-Paul Riquet		p206	p15		Òc			
91	Lou Noufragé Mystérioux		p209	p107		Òc			
92	Jhanna d'Arc		p212	p121		Òc			
93	La rénayssença pouétiqua del mich-jour		p218		Òc	Òc			
94	Lou Célibatary		p220			Òc			
95	La Gitana		p222		Òc	Òc *2			
96	Agounisà d'amour		p224		Òc	Òc			
97	Lou gaou dé l'Ama		p225	p23		Òc			
98	Lou printén		p228	p13		Òc			
99	Lou souldat poulounés		p229		Òc (malur é piétat)	Òc *2			
100	Lou Toumbéou de moun Payré		p231	p77		Òc			
101	L'exilat espagnol		p233		Òc	Òc *2			
102	Cant d'un Pèra al brès dé soun Efan		p236	p103		Òc			
103	La Nobia é las Bi-roundèlas		p238			Òc			

104	Lou cant del muez-zin		p240			Òc			
105	Margoutoun		p242			Òc			
106	Nouvembre		p245			Òc	Òc		
107	L'artista		p247			Òc			
108	Ma philosophia		p251		Òc	Òc			
109	La filha dé la moun-tagna		p254	p91		Òc			
110	L'enterramen d'un Efan		p256			Òc			
111	Stropha escricha sus un voulumé dé pouésias oufridas à Mme D		p259			Òc (stro-pha)			
112	Lou Christ		p260	p55		Òc (hymna al christ)			
113	Sagèssa		p263		Òc	Òc			
114	Prièra dél Christ		p266			Òc			
115	Oda imitada dél psaumé CXXXVI		p267	p63		Òc			
116	Ave Maris Stella		p269			Òc			
117	Saluàtiou dé l'Anja Gabriel		p271			Òc			
118	Epitra Campagnar-da		p272			Òc			
119	Quatren gravat sus une dignéyrola ouf-rida a Mme C.M.		p275			Òc			
120	Couplimen a un amic		p276	p21					
121	A Monsieur Casimir B...		p277	p29					
122	Lou Canal del Mie-chjour		p279	p37					

123	Rondèou sus l'almanac dél granié pouètica dé l'an 1838		p286	p61					
124	Adioûs à la Pouè-sia		p287	p139					
125	Aymaz toujours		p289						
126	Lou languédocien a appoloun		p290			Òc			
127	Désoulaciôû et Counsoulaciôû		p291			Òc			
128	A moun amiga infidela		p292			Òc			
129	Lous régrèts dé l'incousténça		p293			Òc			
130	Lou sort dél Carnaval		p294			Òc			
131	Lou boun samaritèn		p295				Òc		
132	La prièra dé Vespré		p297			Òc *2			
133	La filha dél Poplé		p299			Òc			
134	Lou Tioulat Paternel		p301	p9		Òc *2			